

Γ. ΑΘΑΝΑΣ

ΚΑΙΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

1918 - 1919

ΠΡΩΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ● ● ● ● ●

ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΟΥ ΠΟΙΗΤΙΚΟΥ

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ● ● ● ● ●

ΕΚΔΟΤΗΣ ΙΩ. Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ - ΑΘΗΝΑΙ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελις

*Αφιέρωση	15
Ψυχὴ στὸν πόλεμο	18
Μάνα	20
*Ἡ ποδιὰ τῆς μάνας	21
*Ὁ ἀράπης τοῦ Ναρεῶς	23
Γράμματα (1915)	24
*Ὁ ἀγνωστος στρατιώτης	25
*Ὁ τάφος τῆς ξηνητιᾶς	26
Τὰ μάτια τοῦ σκοτωμένου	27
Στὸν τάφον ἐνὸς Γάλλου	28
*Αγάπη δίχως αἵματα	29
*Ανακωεῖ	30
Αἰωνία Εἰρήνη	31
Γουμέντζα	32
*Ἡ μικρούλα Μαρίκα	33
*Ἡ ἀπάντηση τῆς ἀγράμματης	35
Παῦλος	37
Τὸ μνημόσυνο τῶν δύο φίλων	38
Παραλήρημα τῆς μοναξιάς	39
Γιορντάνα	40
*Ἱστορίες τοῦ γυρισμοῦ	42
Παραμονὴ τ' *Αἰ-Γιωργιοῦ	45
Χορὸς	47
Δενδροστοιχία	49
*Υπόσχεσι στοὺς νεκροὺς	50
Οἱ Μάνες τῶν πολεμιστῶν	52
*Ὁ κόκκινος νόμος	53
Φωνὴ ἀπὸ ἓνα τάφον	54
Τυφλὸς	56

	Σελίς
Τὸ τραγοῦδι τοῦ κουτσοῦ.....	58
Ὁ πόνος τῆς ἀγαπητικιάς	61
Τὸ τελευταῖο δάκρυ.....	62
Ἀποχαιρετισμός.....	64

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Πατριώτης.....	69
Λιποτάχτης	70
Παράπονο	72
Ὁ Κύκλος τῶν πατρίδων.....	73
Φόβος θανάτου	75
Α. Α.	76
Τρεῖς ἀγάπες	77
Γιάννης Πίτσουλας	78
Περνώντας τὴ λαγκαδιὰ	79
Ἀγάπη στὸ Μέτωπο.....	82
Καιρὸς γιὰ παραμῦθι	83
Ἡ συντροφιά μιᾶς κυρίας	90
Γνωριμία	91
Στὰ μνήματα τῶν διαλεχτῶν	92
Τὸ μέτρημα τῶν τάφων	93
Μαύρη παρηγοριά.....	94

Γ. ΑΘΑΝΑΣ

ΚΑΙΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

1918 - 1919

ΠΡΩΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟ * * * * *
ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΟΥ ΠΟΙΗΤΙΚΟΥ
ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ * * * * *

ΕΚΔΟΤΗΣ : Ι. Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ, - ΑΘΗΝΑΙ

**ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΑ
ΣΤΗ ΜΗΤΕΡΑ ΜΟΥ**

ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ τῆς συλλογῆς αὐτῆς ἔχουν γραφῆ στὴ Μακεδονία τὸν καιρὸ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου. Τὰ περισσότερα εἶναι αὐτοσχεδιάσματα, σημαδεμένα μὲ τὸ μολύβι σ' ἓνα κομμάτι χαρτί, ποῦ ξέφτισε φυλαγμένο στὴν τσέπη τῆς εὐζωνικῆς χλαίνης.

Ὅταν, καθὼς καθώμαστε στὸ προσηλιακὸ τῆς κοιλάδας ἢ στὸ παραγῶνι κάποιας χαμοκέλας, διάβαζα κάποτε πότε μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ στοὺς συναδέλφους μου, θυμᾶμαι, πόσο βαθειὰ ἔνοιωθα ὅτι οἱ στίχοι αὐτοὶ ἐκφράζανε, ἄτεχνα ἴσως, πιστὰ ὅμως, τὸν πόνο τους, τὰ αἰσθήματά τους, τῆς ιδέας τους ὅπως τ' ἀνατάραζε καὶ τῆς ξεσήκωνε ὁ μεγάλος πόλεμος. Τὸ σημειῶνω αὐτὸ γιὰ νὰ τονίσω πῶς ἡ συλλογὴ «Καιρὸς Πολέμου» δὲν ξεδιπλώνει ἀπάνωθὲ τῆς τῆ σημαίας καμμιαῖς συμμαζεμένης ιδεολογίας, τέτοιας ἢ ἄλλης, ἀλλὰ μονάχα λαλεῖ μὲ τὸ λυρικό τῆς τρόπο τὴν ἱστορία μιᾶς πατριωτικῆς ψυχῆς, ποῦ τὴν παιδεύσαν καὶ τὴν ἀνεμόδειραν πολὺ οἱ φρικαλεότητες μὰ καὶ οἱ σκοποὶ τοῦ μεγάλου πολέμου.

— Δὲν εἶνε παρὰ τὸ στιχουργημένο ἡμερολόγιο τῶν αἰσθηματικῶν καὶ πνευματικῶν συγκινήσεων, ποῦ πέρασα, στρατιώτης τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου, στὴ Μακεδονία.

[Καὶ σὰν κάτι τέτοιο ποῦ εἶνε, ἔκρινα τώρα, ὅτι πρέπει νὰ συμπληρωθῆ μὲ τὴν παράθεσι μερικῶν ἀκόμη ποιημάτων τῆς ἴδιας πηγῆς καὶ τῆς ἴδιας σειρᾶς, ποῦ δὲν εἶχαν σταλθῆ στὸ Φιλαδέλφειο Διαγωνισμό. Εἶνε αὐτὰ ποῦ ἀποτελοῦν τὸ δεύτερο μέρος καὶ θὰ ἔπρεπε, γιὰ τὴν ὅλην ἐντύπωσι, ν' ἀναμιχθοῦν μὲ τ' ἄλλα, παίζοντας τὴ σειρά τους, μὰ στάθηκε ἀναγκαῖο νὰ μείνουν ξεχωριστὰ γιὰ νὰ γνωρίζονται τὰ βραβευμένα, ἀφοῦ μάλιστα δημοσιεύεται περὶ κάτω, σὰν πρόλογος, ἡ κριτικὴ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἑλλανοδίκου ἐπιτροπῆς, ποῦ τὰ ἐβράβευσε.]

ΑΘΑΝΑΣ

Κρίσις τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς Ἑλληνοδίκου Ἐπιτροπῆς τοῦ Φιλαδελφείου λυρικοῦ διαγωνισμοῦ, κ.
Α η μ. Κα ρ α χ ἄ λ ι ο ν (Λάμπρου Ἀστέρη).

«Εὐκόλα διακρίνεται ὁ ἀληθινὸς ποιητὴς ὁ γράψας τὰ ποιήματα ταῦτα. Ποιητὴς καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως.

Διαπνέει ταῦτα ἡ πολεμικὴ πνοὴ ἢ μᾶλλον, κατὰ τὴν ἀντίληψίν μας, ἡ μεταπολεμικὴ πνοὴ καὶ ἃς φαίνεται ὅτι τὰ ἔγραψεν εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης ὁ ποιητὴς.

Νὰ ποῦ ἱκανοποιῦνται καὶ οἱ παραπονούμενοι μέχρι τοῦδε ὅτι ὁ πόλεμος δὲν ἐνέπνευσε κανένα ἐκ τῶν ποιητῶν μας. Ὁ ποιητὴς τοῦ «Καιρὸς πολέμου» ἔχει βαθειὰ μελετήσῃ τὴν ζωὴν τοῦ στρατιώτου. Ἄλλ' οὔτε ἡχῶ δὲν εὐρίσκεις εἰς τὰ ποιήματά του ἀπὸ τὰ πολεμικὰ τραγούδια τοῦ Κέρνερ, τοῦ Πετέφι καὶ τοῦ Δερουλέδ. Φαίνεται μᾶλλον σὰν νὰ ἔχη διαβάσῃ τὰ τελευταῖα μεταπολεμικὰ διηγήματα τοῦ Οὐγγρου συγγραφέως Ἀνδρέα Λάσκο, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ «Ἄνθρωποι ἐν πολέμῳ» ἐπροξένησαν εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην καταπληκτικὴν ἐντύπωσιν. Ἄλλὰ εἶνε πρὸ παντὸς Ἕλλην ποιητὴς καὶ ἃς προσποιεῖται τὸν κοσμοπολίτην. Ἀκμαῖον αἰσθημα διαπνέει ὅλα τὰ ποιήματα τῆς συλλογῆς. Ἡ φαντασία του ἐπιχωριάζουσα ὑποτάσσει τὰς ἐξάρσεις τῆς εἰς τὸν ἀπλοῦν λυρισμὸν τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς. Μικραὶ ἀτέλειαι, ἢ μᾶλλον πεζότητες, μόλις εἶνε καταφανεῖς. Ἀπὸ τὸ πρῶτον τοῦ ποιήμα τὴν «**Ἀφιέρωσι**» φαίνεται ὁ ἀληθινὸς τεχνίτης.

Ἡ μάννα μὲ τὴν πατρίδα συγγέονται. Καὶ πρέπει νὰ συγγέωνται διότι εἶνε ἡ αὐτὴ πηγὴ τῆς ζωῆς μας. Ὅλα τὰ ποιήματα εἶνε καλοδουλεμένα τραγούδια μὲ μίαν ἀπλότητα ποῦ διακρίνει τὰ τραγούδια τοῦ Γκαϊτε καὶ τῆς παλαιᾶς Σχολῆς, χωρὶς νὰ φαίνεται εἰς αὐτὰ οὔτε χασμωδία, οὔτε ἀρρυθμία, οὔτε παρατονία. Ἴσως ὑπάρχει κάποια μονοτονία ἐπειδὴ δὲν δείχνουν τὸν ἐνθουσιασμόν, ποῦ πρέπει νὰ προκαλῆ εἰς διαφόρους βαθμοὺς τὸ υψηλὸν χρέος τοῦ ὑπὲρ τῆς πατρίδος

προκινδυνεύοντος. Δὲν βλέπεις τὸν ἐνθουσιώδη ποιητὴν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸν σκεπτικιστὴν μὲ τὸ αἰσθημα καὶ τὴν ποιητικὴν ἀντίληψιν περιοριζομένην εἰς τὴν «**Μάνα**» του, εἰς τὸ ἀριστοῦργημά του «**Ξενητεῖα τοῦ Τάφου**», στὴν «**Ποδιὰ τῆς Μάνας**», στὸν «**Ἀράπη τοῦ Νάρες**», δηλαδὴ σ' ἓνα Σενεγαλέζο, στὰ «**Μάτια τοῦ Σκοτωμένου**», στὸν «**Τάφο ἐνὸς Γάλλου**», στὴν «**Ἀνακωχή**», στὴν «**Αἰωνίαν Εἰρήνην**» εἰς τὸ ὠραιότατον ποίημά του «**Ἡ ἀπάντησι τῆς Ἀγραμμάτης**», στὴν προσφυγοπούλα «**Γιορντάνα**», στὴν «**Υπόσχεσι τοὺς Νεκρούς**», εἰς τὸ πρωτοτυπότατον «**Μάνες τῶν πολεμιστῶν**» καὶ εἰς ἄλλα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ξεχωριστὸ εἶνε ὁ «**Ἀποχαιρεισμός**» εἰς ὅσα εἶδε καὶ εἰς ὅσα ἐζησεν εἰς τὸν πόλεμον.

Ἄλλ' ὡς εἶπομεν ἀριστοῦργημά του εἶνε κατὰ τὴν γνώμην μας ἡ «**Ξενητεῖα τοῦ Τάφου**». Ἀκούσατέ την :

Ἴδου καὶ «**Οἱ Μάνες τῶν πολεμιστῶν**», γραμμένο σ' ἓναν ὑψηλόφρονα ἀλτρονῆσιμον συντακτικὸν μὲ τὸ πνεῦμα τῆς χριστιανικῆς καλωσύνης καὶ ἀγαθότητος—μοναδικὸ στοιχεῖον ἠθικῆς ὑπεροχῆς :

Ὁ ποιητὴς τοῦ «**Πολέμου Καιρὸς**» παντοῦ καὶ πάντοτε τὴ μὴ-τέρα του, τὴ μάνα του ἐνθυμεῖται, βέβαιο γνώρισμα στοργῆς, φίλτρου, οἰκογενείας, σπιτιοῦ, διότι ἡ στοργὴ τῆς μάνας στὸ παιδί της καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ παιδιοῦ στὴ μάνα ἔχει ἐξαιρετικὴν σ' ἐμᾶς τοὺς Ἕλληνας δύναμιν. Δὲν ὁμοιάζομεν μὲ τοὺς ἄλλους Εὐρωπαϊκοὺς λαοὺς, ποῦ διατηρεῖται ἡ ἀγάπη αὐτὴ δυνατὴ μόνον ὅσον εἶνε τὸ παιδί μικρᾶς ἡλικίας. Εἶνε σ' ἐμᾶς προγονικὴ κληρονομία, ἀταβισμός, προὔπαρξις μιᾶς ἀγάπης ποῦ μᾶς δένει μὲ τοὺς γονεῖς ἀπὸ τὴν κούνια μέχρι τοῦ τάφου. Καὶ τὴν αἰσθανόμεθα ὅλοι βαθεῖα αὐτὴν τὴν στοργήν. Ὁ ποιητὴς τοῦ «**Καιρὸς Πολέμου**» δὲν τὴν λησμονεῖ οὔτε στιγμή καὶ πολλὰς φορὰς τὴν συνδέει, τὴν ἐναρμονίζει μὲ ὅλον τὸν κόσμον τῶν αἰσθημάτων του καὶ φυσικὰ μὲ τὴν γῆν ποῦ ἐγενήθη, μὲ αὐτὴν περισσότερο, ὥστε νὰ νομίζη κανεὶς ὅτι Μάνα του θεωρεῖ τὴν Πατρίδα καὶ Πατρίδα τὴ Μάνα του. Ὑπερβολή, ἴσως θὰ εἰπῆτε, ποῦ τοῦ

ἐπιτρέπει ἡ Τέχνη. Ἐνῶς εἶνε μία ὑπερβολὴ ποῦ πολλὰς φορὲς κουράζει διότι φαίνεται μονότονος. Καὶ ἴσως πολλοὶ τὸ θεωρήσουν ἐλάττωμα. Ἐνῶς ὁ ποιητὴς θὰ τὸ θεωρῇ προτέρημα διότι ἔτσι τὸ αἰσθάνεται, ἔτσι τὸ ἐξιδανικεύει στὴ φαντασία του καὶ τὸ κάμνει ἀληθοφάερο καὶ δίδει ἀτομικότητα εἰς τὴν ποίησίν του.

Ὅσον διὰ τὰς ἀνθρωπιστικὰς του ἰδέας εἰς τὰς ὁποίας θέλει νὰ ὑποτάξῃ τὸν ἀτομισμόν του καὶ νὰ τὸν βγάλῃ ἀπὸ τὰ ὅρια τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου τῆς Πατρίδος, ἄδικα κοπιᾷζει ὁ ποιητὴς. Διότι καὶ ἂν δὲν ἦτο περιορισμένος ὁ κύκλος τῆς ἐμπνεύσεώς του εἰς τὰ πολεμικὰ καὶ ἂν δὲν ἤθελε νὰ στηρίξῃ τὴν ἰδεολογίαν του εἰς τὸν ἀφύσικον δι' αὐτὸν κοσμοπολιτισμόν, ἐπηρεασμένος ἴσως, ὡς εἶπομεν, ἀπὸ ξένα μεταπολεμικὰ ἀναγνώσματα, ἢ συνειδησίς του ὅμως, ποῦ δὲν εἶνε ἀκόμη ἀπληλαγμένη ἀπὸ τοὺς πόθους καὶ τὰ ὄνειρα τῆς Φυλῆς, καὶ ἄς μὴ λέγῃ λέξιν δι' αὐτὰ εἰς τὰ ποιήματά του, δὲν τὸν ἀφήνει ἐντελῶς ἐλεύθερον εἰς τὴν ἐμπνευσίν του, ἀλλὰ τοῦ φέρει εἰς τὴν σκέψιν διαρκῶς τὴν Πατρίδα μὲ τὰ ἰδανικὰ της ὡς γῆν ἰδικήν του καὶ ὄχι ξένην—διότι τὴν ξένην δὲν τὴν ἀγαπᾷ, δὲν θέλει νὰ ταφῇ εἰς ἐκείνην καὶ προσηλώνεται οὐσιαστικὰ στὴν ἀγάπῃ τῆς Μάνας του.

Εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν ἀφαιρεῖται πολλὰς φορὲς καὶ τὸν ἀκοῦς νὰ βογγᾷ, νὰ κλαίῃ καὶ νὰ ὀδύρεται ἀπὸ φόβον μήπως σκοτωθῇ καὶ ταφῇ εἰς ξένον χῶμα καὶ ὄχι κοντὰ στὴ Μάνα του!...Καὶ ὁ ποιητὴς μᾶς ὀρκίζεται γιὰ τὴν ἀγάπῃ του στὴν Πατρίδα—μᾶς ὀρκίζεται στὴ Μάνα του, στὴν Εἰρήνην, στὴ Νίκη—καὶ μᾶς λέγει :

«Γιὰ τῆς Πατρίδας τὸ καλὸ
 χίλιες φορὲς πεθαίνω
 κι' ἢ χιλιοθάναιτῃ ψυχῇ
 δική της μένει πάλι...»

Καὶ ὅμως ὁ ποιητὴς αὐτός, ποῦ τόσο ὑψηλὰ ἀντιλαμβάνεται τὴν ἀγάπῃ γιὰ τὸ πατρικὸ χῶμα, θεωρεῖ τὴν Πατρίδα «σκλαβιά» καὶ τὴν ὀνομάζει «σκληρὴ μητέρα», ἐνῶς καὶ ὁ ἴδιος θὰ θεωρῇ δι τὸ νὰ ὑπηρετῆς τὴν πατρίδα δὲν εἶνε σκλαβιά ἀλλὰ τιμὴ. Θέλει, φαίνεται, μερικὰς φορὲς, νὰ προσηγηθῇ τῆς ἐποχῆς μας, ποῦ σκοτώνονται τόσο

εύκολα στους πολέμους, και να φθάση εις εκείνην τὴν ἐποχὴν, ποῦ θὰ καταργηθοῦν οἱ Πατρίδες και δὲν θὰ σκοιῶνονται γι' αὐτὲς τὰ παλληκάρια !... Ἄλλ' αὐτὸ δὲν θὰ γίνῃ ποτέ.

Ἐἶνε ἀλήθεια ὅτι πάντοτε κατὰ τὴν διάρκειαν ἑνὸς πολέμου λέγομεν ὅτι πρέπει νὰ καταργηθῇ...ὡς ποῦ νὰ τὸν ξαναρχήσωμε. Ὁ ποιητὴς μας εἰς τὴν μεταπολεμικὴν εὐρισκόμενος ἐποχὴν κατακρίνει τὸν πόλεμον και λησμονεῖ τό : «πόλεμος πάντων πατήρ». Ἄλλ' ἐπιτρέψατε εἰς τὴν Ἑλλανόδικον Ἐπιτροπὴν νὰ λησμονήσῃ τὸν μεταπολεμικὸν ποιητὴν και νὰ ἐνθυμηθῇ τὸν προπολεμικὸν Ἕλληνα, ποῦ τὸ πρὸς τὴν πατρίδα καθῆκον ἐπιδρᾷ ληληθότως εἰς τὴν σκέψιν και τὴν φαντασίαν του και γράφει ποιήματα σὰν «Τῆς Ξενητειᾶς τὸν Τάφος». Ἄς ἔλθουν οἱ μεταγενέστεροι νὰ τὸν κρίνουν ὡς μεταπολεμικόν. Ἡμεῖς θεωροῦντες αὐτόν, παρ' ὅλα τὰ μικρὰ ἐλατιώματα και τὰς ὑπερβολὰς τῆς ποιητικῆς του ἀντιλήψεως, ὡς ὅλως ἐξαιρετικὴν ποιητικὴν φυσιογνωμίαν τῆς ἐποχῆς μας, κρίνομεν αὐτὸν ἄξιον βραβεύσεως και τονίζομεν ἰδιαίτερος τὴν εὐμορφιὰ τοῦ ποιήματός του «Τῆς Ξενητειᾶς ὁ Τάφος», ποῦ πρέπει νὰ καταλάβῃ ἐξαιρετικὴν θέσιν εἰς τὴν σύγχρονον ποιητικὴν κίνησιν.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΟ ΒΡΑΒΕΙΟ

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Μὲ τάφου ἀνθούς κι' ἄν μοιάζουν
Ὅσα τραγούδια εἶπῶ,
Σὰ δάκρυα κι' ἄν σταλάζουν
Μὲ πένθιμο σκοπὸ

Δὲν τᾶχω, ἀλήθεια, δρέψει
Σὲ τάφους ἀλλουνῶν,
Δὲν τᾶχω ζηλιανέψη
Μανάδων κι' ἀρφανῶν.

Εἶν' ἄνθη, ποῦ θὰ ἐβγαῖναν
Στοῦ τάφου μου τὴ γῆ
Ἄν σκότωνα κ' ἐμέναν
Μι' ἀρρώστεια, μιὰ πληγή.

—Κ' εἶνε τὰ δάκρυά σου,
Μανούλα μου φτωγή,
Ποῦ ἂν πέθαινα μακρὰ σου
Θὰ τρέχανε βροχή . . .

Ποιὸς ξέρει ἄν ἡ εὐχή σου
Δὲ μ' ἔχει ζωντανὸ
Κι' ὡς μ' ἔμαθε ἡ ψυχὴ σου
Γιὰ ξένους νὰ πονῶ

Μόνο ποῦ μὲ τὴν πένα
Δὲν τάχεις γράψῃ ἐσύ,
"Ὅσα ἔχω ἐδῶ γραμμένα,
Μανούλα μου χρυσῆ!

ΨΥΧΗ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ

Ὁ μαῦρος πόλεμος μ' ἔχει διωγμένο
 Ἄπ' τὴν ἀνθόπλεκτη ζεστή φωλιὰ
 Κι' ἀνεμοδέρομαι κατατρεγμένο
 Πουλάκι, ὁπῶχασε τ' ἄλλα πουλιά.

Τουφέκι ὡς σήμερα δὲν εἶχ' ἀκούση
 Μακρὰ μου διάβαιναν οἱ κνηγοί,
 Κἂν ἄλλο τίποτα δὲ μ' εἶχε λούση
 Ἄπ' τὸ δροσόβροχο ποῦ ρίχν' ἡ αὐγή.

Μὰ τώρα γύρω μου βόλια σφυρίζουν,
 Κανόνια σκούζουνε θανατερά,
 Αἵματα τρέχουνε καὶ μοῦ ραντίζουν
 Τὰ χλιοπλούμιστα μικρὰ φτερά.

Στους αϊματόβρεχτους τοῦ κόσμου τόπους
 Πλανιέμαι ἀνήσυχο βράδουα κι' αὐγὲς
 Μαζὶ παιδεύομαι μὲ τοὺς ἀνθρώπους
 Καὶ πειὸ ἀπ' τῆς ἴδιας τοὺς πονῶ πληγές.

Στὰ φυλλοκάρδια σας, γονιοί, σπαράζω,
 Στὰ δάκρυα λούζομαι τῶν ὄρφανῶν,
 Μὲ τῆς φτεροῦγες μου σταυροὺς χαράζω
 Στ' ἄγραφα μνήματα τῶν Ὁκεανῶν . . .

Ψυχές, ποῦ ἐπέταξαν, ξεπροβοδίζω
 Στ' ἄγνωστα μνήματα φτεροκοπῶ,
 Στὸ μαῦρὸ χῶμα τοὺς δάκρυα ραντίζω
 μὲ τὸ τραγοῦδι μου κι' ἀνθούς σκορπῶ.

Κι' ἂν στὴ φωλίτσα μου ξαναγυρίσω,
 ὅσο χαρούμενη κι' ἂν καρτερῆ
 Μὲ μοιρολόγια σας θὰ τὴ γεμίσω,
 Ἄγαπημένοι μου φτωχοὶ νεκροί ! . .

ΜΑΝΑ

—Μάνα, κι' ἄν σκοτωθῶ μὴν κλάψης . . .

Βρῦσες τὰ μάτια της εὐθύς·

—Κάθησε πρῶτα νὰ μὲ θάψης

Κ' ἔπειτα πᾶς νὰ σκοτωθῆς! . . .

—Μὴ θλίβεσαι, μάνα καϋμένη·

πάλι γερός θὰ ξαναρθῶ.

—Ἄν μάθης ποῦεῖμαι πεθαμένη

Μὴν πικραθῆς! . . . θ' ἀναστηθῶ! . . .

Η ΠΟΔΙΑ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ

Καθισμένος στὸ βουνάκι συλλογιέμαι μοναχός.
Μὲ κυκλώνει καὶ μ' ἐμπνέει τοῦ κακοῦ πολέμου ὁ ἀχός.

Τώρα ἐγὼ πρωτομαθαίνω—μοῦ τὸ λέν οἱ κανονιῆς—
Πῶς σκοτώνονται οἱ λεβέντες καὶ μαυροφοροῦν οἱ νειές...

Καὶ δὲν εἶμαι παλληκάρι τὴ στιγμή αὐτή, σωστά!
Τὴ μανούλα μου ἔχω—νά την!—εἰς τὰ μάτια μου μπροστά.

Μὲ τὴ μαύρη της ποδούλα, ποῦ μ' ἀνάθρεψε σ' αὐτή,
Τοὺς ὀρίζοντες μοῦ φράζει νὰ μὴ βλέπω κι' ἄλλο τι·

Κι' ἀπὸ μιὰ μεριά μοῦ δείχνει τοῦ σπιτιοῦ μας τὴ γωνιά
Τοῦ σπιτιοῦ μας τὸ καντήλι, ποῦ πνοὴ δὲ σβεῖ καμμιά!

Τάχα ἐσὺ φτωχὲ λεβέντη, ποῦ κοιμᾶσαι δίπλα ἐδῶ,
 Δὲν τὴν εἶδες πρὶν πεθάνης τὴν ποδιὰ ποῦ τραγουδῶ ;

Δὲν ἀνέμισε μπροστά σου προτοῦ χάσης πειὰ τὸ φῶς ;
 Καὶ δὲν τᾶκρυψε ὅλα τᾶλλα ; Μένει ὁ τάφος του κουφός !

Ἄχ ! μανοῦλες μὲ τὰ μαῦρα καὶ μνηστὲς μὲ τὰ λευκά !
 Οἱ δακρύβρεχτες ποδιές σας κλειοῦν τὰ μάτια μας γλυκά .

Κι' ὄλο βλέπουμε τὸ σπίτι, τὸ καντήλι, τὴν αὐλὴ
 Ὡς ποῦ σὰν ἐσᾶς ζεστούλια ἓνα βόλι μᾶς φιλεῖ .

Καὶ μὲ χεῖλη ματωμένα καὶ μὲ βλέφαρ' ἀνοιχτά
 Ἐένο χῶμα, ξένους τόπους ἀγκαλιάζουμε σφιχτά

Ο ΔΡΑΠΗΣ ΤΟΥ ΝΑΡΕΣ

Στὴ μοναξιά ποῦ ἐσμίξαμε σ' ἐκύταξα στὰ μάτια
 Κι' ἀμέσως φίλοι ἐγίναμε χωρὶς νὰ εἰποῦμε λέξι.
 Ποιὸς νᾶξερε πῶς θᾶσμιγαν τὰ δυὸ μας μονοπάτια
 Ποιὸς ξέρει τώρα τὸ αἷμα μας μαζι—μαζι ἂν δὲν τρέξη!

Στὸ ἀπόμερο στρατόπεδο γειτόνοι νύχτα—μέρα.
 Μὴν εἶσ' ἐσὺ ἀπ' τὸν Ἔπαχτο κ' ἐγὼ ἀπ' τὴ Σενεγάλη;
 Γιὰ κάποιον ψάχνει ἀπὸ τοὺς δυὸ μὴ πεπρωμένη σφαῖρα
 Κι' ἂν εὔρη ἀντίς γιὰ ἐσένα ἐμὲ θαρρῶ πῶς δὲ θὰ σφάλῃ...

Χωρίσαμε. Μὰ ἐγὼ ποτὲ δὲ θὰ σὲ λησμονήσω!
 Κι' ὦ! τὸ φριχτό μου τ' ὄνειρο μιᾶς νύχτας ἀγριεμένης:
 Σκοτώθηκα. Στὸ σπῖτι μου προσμένουν νὰ γυρίσω...
 Χτυποῦν. Ἡ μάνα τρέχει ἀνοιεῖ—κ' ἐσὺ στὴν πόρτα μπαίνεις!

Γ Ρ Α Μ Μ Α
1918

«Καλέ μου, οί 'Αϊ - Δημήτρηδες ἔχουν ἀντίση ὄλοι
Κι' ἀσπρολογᾶ, σὰ νᾶπεσε χιόνι, τὸ περιβόλι.

Ὅσοι περνοῦν στὴ γειτονιά κι' ὄσοι τοὺς ἀντικρύζουν
Ὅλοι τοὺς καμαρώνουνε καὶ μᾶς καλοτυχιζοῦν

Περνοῦνε τᾶγουρα παιδιὰ κι' ἀνθὸ κυτοῦν νὰ κλέψουν
Ἔρχονται οἱ νειῆς καὶ μοῦ ζητοῦν κλωνάρι νὰ φυτέψουν.

Μὰ ἐγὼ δὲ δίνω κανενός! Καὶ μοναχὰ στεφάνι
Γιὰ τ' 'Αϊ - Δημήτρη, κάτασπρο, τὸ κόνισμα εἶχα κάνει.

Ἄνήμερα τῆς χάρης του τὸ πῆγα μοναχὴ μου
Καὶ τὸν ἐπαρράκαλεσα θερμὰ στὴν προσευχή μου,

—Ποῦεῖνε στρατιώτης σὰν κ' ἐσὲ—οἱ φλόγες τοῦ πολέμου
Νὰ μὴ σοῦ γγιάξουν οὔτε μιὰ τριχούλα σου, καλέ μου!»

Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Κυπαρισσάκι δὲ λυγᾶς,
 Καὶ δὲν ἀνθίζεις, κρῖνε!
 Βροχούλα, στάζε ὅπως περνᾶς
 καὶ τ' ὄνομά του πλῦνε.

Νὰ ἰδῶ στὸν ἄγραφο σταυρό,
 Περαιτικὸς στρατιώτης,
 Ὅλης, τὸν τάφο τὸ σκληρό,
 τῆς σκοτωμένης νειότης!

Ο ΤΑΦΟΣ ΤΗΣ ΞΕΝΗΤΙΑΣ

Δὲ σκιάζομαι νὰ μὴ χαθῶ, δὲ μὲ τρομάζει ὁ χάρος,
 Τὴ λεβεντιά μου λησμονῶ, τὰ νειῶτα μου ξεγράφω,
 Πατῶ στὰ μαρμαράλωνα μὲ τὸ πειδὸ πλούσιο θάρρος,
 Μὰ ν' ἀγαπήσω δὲ μπορῶ τῆς ξενητιᾶς τὸν τάφο!

Δὲ θὰ μοῦ σφίξει τὸ κορμὶ σὰν πονεμένη ἀγκάλη
 Τὸ χῶμα θὰ τσιγκουνευτῆ, τῆς πέτρης θ' ἀσωτέψη
 Δροσιὰ δὲ θὰ ποτίζεται, λουλούδια δὲ θὰ βγάλη
 Πουλάκι γλυκολάλητο μὲ σπόρο δὲ θὰ θρέψη!

Κι' ἂν σκοιωθῶ στὴν ξένη γῆς—ἀφήνω σὰ διαθήκη
 Σ' ὅποιον γυρίση στὸ χωριὸ τῆ θλιβερῆ φροντίδα
 Νὰ στείλῃ ἀπ' τοῦ Πατέρα μου τὸν τάφο ἓνα σκουληκεῖο
 Νὰ μοῦ μασήσῃ τὴν καρδιά—νὰ μοῦ φανῆ πατρίδα!

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΣΚΟΤΟΜΕΝΟΥ

Τὰ μάτια του παγῶσαν καὶ δὲν κλειοῦνε !
 Χειλάκια μητρικὰ δὲν τὰ φιλιοῦνε,
 Χερὰκια τρυφερὰ δὲν τὰ σφαλοῦνε,
 Τῶν ὀρφανῶν τὰ δάκρυα δὲ σταλοῦνε
 Νὰ πλύνουν τὰ αἵματά τους τὰ πηχτά.

Τὰ μάτια του παγῶσαν καὶ δὲν κλειοῦνε!
 Πέρ' ἀπὸ κάμπους καὶ βουνὰ κυτοῦνε. . . .
 Κάποιο σπιτάκι θέλουνε νὰ ἰδοῦνε,
 Κάποιες θλιμένες ὄψεις, ποῦ ἀγαποῦνε,
 —Καὶ τὰ σκεπάζει ὁ τάφος ἀνοιχτά!

ΣΤΟΝ ΤΑΦΟ ΕΝΟΣ ΓΑΛΛΟΥ

Ποῦθε καὶ ποῦ σ' αὐτὴ τὴ γῆ νὰ ζήσης, νὰ πεθάνης!
Οὔτε καὶ σ' ὄνειρο κακὸ δὲν τῶχες ποτέ ἰδῆ
Κι' ὅμως, κακόμοιρο παιδί,
Τῆς μάνας σου τὴν ἀγκαλιὰ δὲ θὰ ξαναζεστάνης!

Τοῦ κάκου θὰ σὲ καρτερῆ γερτὴ στὸ παραθύρι
Κι' ἂν χρόνια ἢ πόρτα τοῦ σπιτιοῦ γιὰ σὲ μείνη ἀνοιχτή,
Ἄλλοίμονο! θὰ σὲ ζητῆ
Αἰώνια τῆς πατρίδας σου, φτωχέ, τὸ κοιμητήρι!

ΑΓΑΠΗ ΔΙΧΩΣ ΑΙΜΑΤΑ

Μὰ τὴν Εἰρήνην ποῦ χαρῶ, τὴ Νίκη ποῦ προσμένω
 Μὰ τὸ γλυκό μου γύρισμα στῆς μάνας τὴν ἀγάλη
 Γιὰ τῆς Πατρίδας τὸ καλὸ χίλιες φορὲς πεθαίνω
 Κ' ἢ χιλιοθάνατη ψυχὴ δική της μένει πάλι !

Ὅμως ἄς εἶνε ὁ χάρος μου κι' ἄς εἶνε ὁ θάνατός μου
 Γιὰ τέτοια Εἰρήνη, ποῦ ὄνειρο μέσ' τὴ φωτιά τὴν εἶδα
 Κι' ἄς τὴ διπλοχαρῆ γιὰ μὲ τὴ μέρα ὁ σύντροφός μου,
 Ποῦ ἀγάπη δίχως αἵματα θὰ μᾶς ζητᾷ ἢ Πατρίδα !

ΑΝΑΚΟΧΗ

Ἄνακωχὴ λαλήσανε τῆς σάλπιγγας τ' ἀηδόνια.
 Νεκρὸς οἱ λόγγες καὶ βουβὰ τ' ἀνάλητα κανόνια.
 Τραγοῦδια ἐρώτων καὶ γλεντιῶν τώρα οἱ ψυχὲς ἀκοῦνε—
 Πότε θὰ γλυκοφιληθοῦν τὰ χεῖλη νὰ τὰ εἰποῦνε;

Αἶμα δὲν τρέχει! Δάφνη πειὰ καινούργια δὲν ἀνθίζει.
 Ἡ Νίκη μεσ' τὰ μνήματα γονατιστὴ θερίζει
 —Στόλιζε, Νίκη, τώρα ἐσὺ τῆς φονικῆς μας κάνες.
 Τὰ χέρια μας ἀναζητοῦν στοὺς κήπους μαντιζουράνες.

Σπιτάκια, παραγώνια, αὐλές, στοργῆς κι' ἀγάπης δῶρα,
 Χάδια, φιλιὰ, λόγια γλυκὰ—νὰ τὰ ὄνειρά μας τώρα!
 Ὅλοι μας φίλοι κι' ἀδερφοὶ καὶ μοναχὸς ἐχθρὸς μας
 Ὅ,τι θυμάει τὸν πόλεμο τριγύρω μας κ' ἐντὸς μας!

ΑΙΩΝΙΑ ΕΙΡΗΝΗ

Εύπνιος και βλέπω όνειράτα κ' εϊνέ τα ώραϊα, ώραϊα !!
 Τυλίξτε στο κοντάρι της τή γαλανή Σημαία,
 Μοῦ φράζει και μακρύτερα νά βλέπω δέ μ' αφήνει
 Στα αϊώνια βάθη, άνέσπερη ποῦ άνάτειλεν ειρήνη!..

Φλογέρες φκιάστε, σύντροφοι, τῶν τουφεκιῶν τῆς κάνες
 Στα αίματοπότισα βουνά νά ξαναρθοῦν οί Πάνες.
 Φκιάστε τῆς λόγγες ὄλοι σας ῥόκες και σκαλιστήρια
 Γνέμα ζητοῦνε οί ἀργαλειοί κι' άνθους τὰ παραθύρια.

Χῶστε, ναυτάκια, πέντε ὀργυιές στον ἄμμο τήν τορπίλλα
 Και φέροντέ μας τὰ χρυσᾶ τῶν Ἑσπερίδων μῆλα.
 Ἄετοί μας, ἀπ' τὸ ειρηνικὸ φωνάξτε ἀεροπλάνο.
 «Δέ βλέπουμε πειὰ σύνορα στη μαύρη γῆς ἀπάνω!»

Ἦμέρα μου ἀβασίλευτη! ὦ ἀμάραντη ἀνοιξή μου!
 Τρελλή ἀπό ἀγάπη κι' ἀπό φῶς σέ πίστεψε ἡ ψυχή μου
 Κι' ἀπάνω στὰ συντριμματα και στὰ κομμένα μέλη
 Σέ τραγουδᾶ ὅπως τὸ πουλί τὸν ἥλιο ποῦ ἀνατέλλει!

ΓΟΥΜΕΝΤΖΑ

Λένε πῶς ἔφαγες κορμιά, λένε πῶς ἔπιες αἷμα
Μὰ ὅποιος περάση καὶ σὲ ἰδῆ θὰ εἰπῆ πῶς εἶνε ψέμμα.
Σπιτάκια, λεῦκες, κυκλαμιές—κι' ὁ ἥλιος σου ἀνατέλλει
Σὰν ταπεινὸς ἀμπελουργὸς μέσ' ἀπὸ κάποιο ἀμπέλι!

Η ΜΙΚΡΟΥΛΑ ΜΑΡΙΚΑ

Σὰν τὰ πουλάκια, ποῦ πηδοῦν ἀπ' τῶν δεντρῶν τὰ κλώνια
 Μέσ' τὰ συρματοπλέγματα κι' ἀπάνου στὰ κανόνια,
 Ἔτσι κ' ἐσὺ χαρούμενη πετᾶς ἀπάνου—κάτου
 Καὶ παίζεις μὲ τὸν πόλεμο καὶ μὲ τὰ θύματά του.

Περαστικὸ τὸ σπίτι σου καὶ νὰ διαβαίνουν εἶδες
 Πολλὲς χιλιάδες ἄνθρωποι μὲ μακρυνὲς Πατριδες . . .
 Μὲ τί καῦμὸ τοὺς καρτεροῦν τόσον καιρὸ ἐκεῖ πέρα
 Τὸν ἕναν ἢ ἀδερφοῦλα του, τὸν ἄλλο ἢ θυγατέρα!

Αὐτὲς θυμοῦνται ὅταν σὲ ἰδοῦν, καλὴ μικρούλα, οἱ δόλιοι
 Καὶ πίνουνε τὸ γέλιο σου κι' ἀναγαλλιάζουν ὄλοι!
 Δὲν τοὺς πονεῖς τοὺς δύστυχους. Ἐσὺ γελαῖς μαζί τους
 Μὰ καὶ μ' αὐτὸ τὸ γέλιο σου δροσίζεις τὴν ψυχὴ τους.

Κ' ἐγώ, ποῦ μοῦ χαμογελαῖς καὶ μοῦ μιλαῖς καὶ βρῆκα
 Μιὰν ἀδερφοῦλ' ἀνύπαρκτη στὴ σχέση σου, Μαρίκα,
 Πῶς θέλεις νὰ μὴ δροσιστῶ καὶ πῶς νὰ μὴν πονέσω
 Καὶ πῶς τὴ θυμησοῦλα σου τραγοῦδι νὰ μὴ δέσω;

Μικρούλα, ποῦ δὲν τὰ νογᾶς, στοχάζομαι μὲ θλίψη:
 Πῶς ὅταν τὸ χαμόγελο μιὰ μέρα θὰ σοῦ λείψη,
 Μόνον ἐσὺ δὲ θὰ τὸ βρῆς δροσᾶτο φυλαμένο
 Μέσ' τὸ τραγοῦδι, ποῦ μ' αὐτὸ τὴ θύμησή σου δένω! . . .

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΡΑΜΜΑΤΗΣ

Εἶνε ὁ καλός μας στὸ στρατὸ καὶ τόσοις μῆνες λείπει !
 Στὸ μαγουλό της ἄνθισε κίτρινο ρόδο ἢ λύπη
 Ἐπ' τὸ βουβὸ παράπονο κι' ἄπ' τὸ κρυφὸ τὸ κλάμμα.
 Κι' ἂν σήμερα χαμογελᾶ κρατεῖ στὸ χέρι γράμμα !

Αὐτὴ δὲν ξέρει γράμματα μὰ τρέμοντας τὸ ἀνοίγει
 Ἐπ' ἄκρη σ' ἄκρη τὸ κυτᾶ καὶ στὰ φιλιὰ τὸ πνίγει.
 Στὰ γόνατά της τὸ ἀκουμπᾶ, τὸ παίζει, τὸ χαϊδεύει,
 Αὐτὴ δὲν ξέρει γράμματα κι' ἀπόξω τὸ μαντεύει !

Τρέχει τὸ γέροντα Παπᾶ στὴν ἐκκλησιὰ νὰ φτάσῃ.
 Θὰ κάτση στὸ πεζοῦλι τῆς καὶ θὰ τῆς τὸ διαβάσῃ.
 Κι' ὅταν διαβάξῃ τὰ γλυκὰ λογάκια, τὰ μελένια
 Τί νόστιμα ποῦ θὰ γελᾷ κάτω ἀπὸ τ' ἄσπρα γένια ! . . .

Καὶ σιὰ δικά τῆς μάγουλα τί ὁμορφα θὰ βγαίνουν
 Τ' ἄλικά ρόδα τῆς ντροπῆς, ποῦ θὰ τὴν ὁμορφαίνουν,
 Καὶ θὰ σκορποῦν βαρεῖα—βαρεῖα τῆς Παρθενιᾶς τὰ μῦρα
 Λιβάνι—μοσκολίβανο στῆς ἐκκλησιᾶς τὴ θύρα ! . . .

Δειλὰ τὸν ἄσπρο φάκελλο θὰ δώσῃ τοῦ παπούλι
 Νὰ γράψῃ τὸ ἴκονογραμμα γιὰ τὸν καλὸν ἀντρούλι.
 Αὐτὴ δὲν ξέρει γράμματα—μὰ τί θὰ τοῦ ἀπαντήσῃ ;
 —Ἐνα κλωνὶ βασιλικὸ στὸ φάκελλο θὰ κλείσῃ !

ΠΑΥΛΟΣ

Πόσα ματάκια θ' ἄκλαιγαν τριγύρω στὸ κρεββάτι!
 Πόσα λουλούδια θ' ἄνθιζαν στοῦ τάφου σου τῆ γῆ!
 Ἄρρώστησες καὶ πέθανες χωρὶς νὰ κλάψη μάτι
 Κι' οὔτε χορτάρι στ' ἄγραφο τὸ μνήμα σου ἔχει βγῆ.

Ἄσθενικέ, ποῦ ξόδειψες τῆς νειότης σου τὴ δρόσο
 Γιὰ νὰ σοῦ ξεδιψάση ὁ νοῦς σὲ βρύση φωτεινῆ,
 Ὅσο πειδὸ λίγη σῶμενε ζωὴ στὰ στήθη, τόσο
 Τρανιέτερη ἢ θυσία σου καὶ πειδὸ σκληρῆ ἢ θανά!

ΤΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΙΛΩΝ

Στῆς δρυῶς τῆ ρίζα κλάψαμε δυὸ φίλοι τοὺς δυὸ φίλους.
 Τὰ βλέμματά μας πέφτανε σὰ δάκρυα μέσ' τὴν πλάση
 Στοὺς κήπους μὲ τῆς λεῦκες τους, στὸ ρέμα μὲ τοὺς μύλους
 Στ' ἀγκάθια μὲ τῆς κυκλαμιές, ποῦ χέρι δὲ θὰ μάση !

Κ' ἡ σκέψι μας περίλυπη πλανιότουν στὸν ἀγέρα—
 (Οἱ λεῦκες τὰ σανίδια τους μόνο γιὰ κάσες δίνουν,
 Τοῦ μύλου οἱ πέτρες μνήματα θὰ χτίσουν μιὰν ἡμέρα,
 Θλιμένα νεκρολούλουδα κ' οἱ κυκλαμιές θὰ γίνουν !)

—Γιατ' ἦταν καὶ τῶν δυὸ ἡ ψυχὴ πικρὰ φαρμακωμένη.
 Φτεροκοποῦσε κ' ἔψαχνε νὰ βρῆ τὰ μνήματά τους.
 Ἐκεῖνοι ἀδικοθάνατοι κ' ἐμεῖς ξενητεμένοι . . .
 Δὲν πῆραν κι' ἀπὸ μᾶς στερνὸ φιλιὶ τὰ μέτωπά τους !

Ὡς καὶ τὰ χιόνια τῶν βουνῶν ἡ πίκρα εἶχε μαυρίση.
 Χάρε, ποτὲ ἀγριώτερον δὲ σ' εἶδαμε κ' οἱ δυὸ μας !
 Φρίκη ! Καὶ πῶς κανεῖς τὸ νοῦ σ' αὐτὸ νὰ σταματήση ;
 ...Νᾶμαστ' ἐμεῖς στὸν τόπο σου κ' ἐσὺ μέσ' τὸ χωριό μας !..

ΠΑΡΑΛΗΡΗΜΑ ΤΗΣ ΜΟΝΑΞΙΑΣ

Ἔλα! . . και ποῦ νὰ φανταστῆς ποιὰ χάρη θὰ σοῦ κάνω!
 Τὴν ἐρωμένη πῶπιασα στὸ μέτωπο ἐδῶ πάνω,
 Κ' εἶνε ὁ καλὸς μου σύντροφος, θὰ διώξω πονεμένα
 Γιατὶ τὴ λένε μοναξιά και δὲν ταιριάζει μ' ἐσένα . .

Κάθησε πλάϊ μου στὴ φωτιὰ και μὴ μοῦ λὲς τραγούδια,
 Μὴν καρτερᾶς γλυκόλογα, μὴ μοῦ ζητᾶς λουλούδια.
 Ἔχει ἡ καλύβα μου δεντρὶ στὴν πόρτα της ἀπέξω.
 Θέλεις μὲ τὰ ξερόφυλλα στεφάνι νὰ σοῦ πλέξω;

Μὴ μοῦ μιλᾶς! Μὴ μοῦ μιλᾶς! . . Ἄνάδευε τὴ θρόακα.
 Μοιάζει ὁ φεγγίτης στὴ σκεπὴ σὰν ἐπιτάφια πλάκα
 Ἐδες τὸ φεγγάρι ἀνάμεσα . . . Λιμνοῦλα τοῦ παγώνει.
 Ὅχι! δὲ ρήχνει ἀπόψε φῶς, ἀπόψε φέγγει χιόνι!

ΓΙΟΡΝΤΑΝΑ

Μοῖρα κακή, ποῦ ἀφάνισεν δλόκληρες γενιές
 Καὶ ξεθεμέλιωσε χωριά καὶ γῶρες ἔχει κάψη,
 Ἔσμιξε καὶ τοὺς δρόμους μας . . . Τῆς τύχης γνωριμιές,
 Ποῦ κι' ἄν γλυκάνουν τὴν καρδιά ποτὲ δὲ θὰ τῆς κλάψη!

Παλιός μας σὲ ξεσπίτωσεν ἐχθρός κ' ἤρθες ἐδῶ
 Νὰ ζεσταθῆς σ' ἀδερφικὲς φωληές καὶ ν' ἀπαγγιάσης
 Τὸ πατρικὸ σπιτάκι σου, Γιορντάνα, ἦρθα κ' ἐγὼ
 Νὰ σοῦ τὸ δώσω καὶ ποτὲ νὰ μὴ τὸ ξαναχάσης.

Κι' ἔτσι πολεμιστὴς ἐγώ, προσφυγοπούλα ἐσύ,
 Σ' ἑνὸς χωριοῦ ἀνταμώσαμε τὴ μαρμαρένια βρύση
 Μιὰ Δύση ὠμορφοστολίξε τὸν οὐρανὸ χρυσοῖ
 Κ' ἔσταζε μέσ' στὴ στάμνα σου νὰ τὴν ἀπογομίση.

Λόγο γλυκὸ μοῦ μίλησες μὰ δὲν τὸ μαρτυρῶ
 Θὰ τὸν φυλάξω μυστικὸ βαθειὰ — βαθειὰ στ' αὐτιά μου,
 Γιορντάνα, κι' ἄς μὴν ξαναπιῆς ποτὲ γλυκὸ νερὸ
 Ἄν δὲ φυλάξης μυστικὰ τὰ λόγια τὰ δικά μου . . .

Πῆρες τὸ δρόμο σήμερα στὸ σπίτι σου νὰ βγῆς
 Στὸ σπίτι μου ζητῶ κ' ἐγὼ τὸ δρόμο νὰ γυρίσω
 Χωρίζουν πάλε οἱ δρόμοι μας . . . Καὶ ποῦ νὰ φανταστῆς
 Πῶς τ' ὄνομά σου ρώτησα— νὰ τὸ ἀποθανάτισω!

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΓΥΡΙΣΜΟΥ

“Όταν γυρίσω πάλι στὸν τόπο, ποῦ ἀγαπῶ
 Καὶ τῆς καλῆς μανούλας χορτάσω τὴ στοργή
 Στους χωριανούς τὸ τ’ εἶδαν τὰ μάτια μου θὰ ἴπῳ
 Μέσ’ τοῦ τρανοῦ πολέμου τὴ λυσσασμένη ὀργή!

Στους γέρους ἀποστράτους μὲ τῆς παληῆς στολές,
 Ποῦ κάτω ἀπ’ τὸ πλατάνι τῆς μέρες τους περνοῦν,
 Τοῦ νέου πολέμου θάχω νὰ δηγηθῶ πολλές
 Παραξενιές . . . κ’ ἐκεῖνοι τὰ μούσια θὰ κουνοῦν.

Θὰ πῶ γιὰ τὸ ἐξωκλήσι, στὸ γέροντα Παπᾶ,
 Ποῦ τῶρριξαν οἱ ὀβίδες . . . Ἄγνώριστος σωρός!
 Καὶ μόνο στὸ ἱερό του, καθῶς στὸ Γολγοθᾶ,
 Εἶχε ἀπομείνη ὀλόρθος ὁ Τίμιος ὁ Σταυρός . .

Θὰ πῶ στὸ ζευγολάτη πῶς βρῆκα μιὰν αὐγὴ
 Τὸ σκουριασμένο ἀλέτρι στὸν ἔρημον ἀγρό.
 Τριγύρω εἶχαν ὀργώση τὰ βλήματα τῆ γῆ
 Κ' ἐκεῖνο νειρευότουν τὸν ἡσυχὸ καιρὸ . . .

Γιὰ τοῦ μετώπου ἀκοῦστε τ' ἀμπέλια, ἀμπελουργοί.
 Σκαμμένα, κλαδεμένα κι' ὁ τρύγος ἀρχινᾷ. . .
 Ἄψὺς ὁ μοῦστος βράζει μέσ' στῆς καρδιᾶς—πληγὴ —
 —Τὴ μαύρη γῆς ὁ χάρος μὲ λάγγερο κερνᾷ!

Δὲ θὰ ξεχάσω ἀκόμα στὸ μυλωνᾶ νὰ 'πῶ
 Τὴν ἱστορία τοῦ μύλου, ποῦ μιὰ κακὴ βραδυὰ
 Τὸν γκρέμισαν οἱ ὀβίδες καὶ τώρα σὰ στοιχειὸ
 Στὸ χάλασμά του ἀλέθει τὴν νύχτα τὸ βορριά . . .

Μὲ φουσκωμένα λόγια θὰ 'πῶ στοὺς κυνηγοὺς
 Γιὰ τὰ πολλὰ κυνήγια, γιὰ τὰ καλὰ σκυλιά.
 —Στὸ δρόμο μὲ τὰ χέρια πιάναμε τοὺς λαγοὺς
 —Σύνεφο μὲς' στὰ βάτα σηκώναν τὰ πουλιά...

Στὰ νόστιμα κορίτσια θὰ 'πῶ πειραχτικά
 Γιὰ τῆς δυστυχισμένες προσφυγοπούλες, ποῦ
 Γευτῆκαν τοῦ πολέμου τὰ πειδὶ τρανὰ κακὰ
 Κ' ἐμεῖς κἄνα φιλάκι κλέβαμε ποῦ καὶ ποῦ...

'Αμίλητος θὰ σκύψω ν' ἀφήσω ἓνα φιλι
 Στὸ χέρι τῆς μανούλας, ποῦ καρτερεῖ τὸ γυιό,
 Κ' ἐκεῖνος δὲ γυρίζει μὰ στέργει πειδὶ πολὺ
 Τὸ νέο του τὸ σπιτάκι στὸ αἰώνιο του χωριό!

ΠΑΡΑΜΟΝΗ Τ' ΑΪ—ΓΙΩΡΓΙΟΥ

Ἄφέντη Ἄϊ—Γιώργη, τοῦ χωριοῦ πατέρα καὶ προστάτη,
Κάμε τὸ μέγα θάμα σου, στείλε μου τ' ἄσπρο σου ἄτι !

Ὅλη τὴ νύχτα σὲ βουνὰ καὶ κάμπους νὰ κοσέψω
Θαμπὰ—θαμπὰ στὴ γάρι σου μπροστὰ νὰ ξεπεζέψω.

Στὸ εἰκόνισμά σου δλόγυρα νὰ πλέξω τὸν Ἄπριλη,
Νὰ στίψω λάδι τὴν καρδιὰ ν' ἀνάψω τὸ καντῆλι.

Φωνὴ νὰ βγάλουν πρόσχαρη στὰ χέρια μου οἱ καμπάνες
Νὰ ῥθοῦν οἱ ἀρρεβωνιαστικές, νὰ ῥθοῦν οἱ μαυρομάνες

Διπλομετάνοιες καὶ σταυρούς, διπλὸ κερὶ στὴ χάρι
—Φέρε μας τὰ παιδάκια μας, ἀφέντη Καβαλλάρη!

“Όλους τοὺς χωριανούς θὰ ἰδῶ—κανεὶς ἄς μὲ μὲ νοιώση!
Όυτε ὁ παπαῶς, ποῦ ἀντίδερο σιὴν Πύλη θὰ μοῦ δώση.

Όυτε ἡ μανούλα, ποῦ μαζὶ θὰ σταυροκοπηθοῦμε,
Όυτε κ’ ἡ ἀρρεβωνιαστικιά, ποῦ δὲ θὰ φιληθοῦμε!

Κι’ ὅταν βαρέση ἀμόλυση μαράζι δὲ θὰ τῶχω
“Όλοι νὰ πᾶν στὰ σπίτια τους κ’ ἐγὼ νὰ ῥθῶ στὸ λόχο...

ΧΟΡΟΣ

Ἔχω φτερά μὰ δὲν πετῶ
 Εἶμαι δεμένος στὸ Στρατό.
 Φωτιά στὰ στήθη μου ὁ καῦμός
 Κ' ἡ νειότη μέγας ποταμός.

Ἔλα νὰ πιάσουμε χορὸ
 Στὸ περιβόλι τ' ἀνθηρό.
 Μὲ τῆς παλλάσκες τὰ παιδιὰ
 Κ' οἱ κοπελλιὲς μὲ τὴν ποδιά.
 Προσφυγοπούλα γαλανή,
 Ἐσὸ νὰ κάμης ἀρχινή!
 Πιάσου μπροσιά, νὰ σὲ χαρῶ,
 Κ' ἐγὼ θὰ σύρω τὸ χορὸ.

«Παπάκι πάει τὴν ποταμιὰ»
 Θαρρῶ πῶς σ' ἔχω χωριανιά!
 «Παπάκι πάει, καλὲ παπὶ»
 Μὰ κι' ἂν δὲ σ' ἔχω τί θὰ πῆ!
 «Κλαίει δὲν ἔχει συντροφιά»
 Σὲ κάνω γιὰ τὴν ὠμορφιά
 «Μὴν κλαῖς, παπάκι μου, μὴν κλαῖς»
 Κι' ἄς κακιωθοῦν οἱ χωριανές . . .

Μικρὴ προσφυγοπούλα μου,
 Νὰ σ' ἔβλεπε ἡ μανούλα μου,
 Θὰ λάγγευσεν ἡ καρδούλα της
 Νὰ σ' ἔκανε νυφούλα της!

ΔΕΝΔΡΟΣΤΟΙΧΙΑ

Σμίγεις τούς ἴσκιους σου πυκνοὺς νὰ ῥθοῦν οἱ ἐρωτεμένοι
 Καὶ πισπιλᾶς χρυσόσκονη σι' ὀλόϊσο μονοπάτι . . .
 Δὲν εἶνε αὐτοί! . . . Τρεῖς εὔζωνοι διαβαίνουν φορτωμένο
 Τὸ παλληκᾶρι, πῶγυρε στὸ νεκρικὸ κρεβάτι.

Τὰ φύλλα σου μοιρολογοῦν καὶ καθὼς ἀναδεύουν
 Στὴ ματωμένη του θωριά τὸ φεγγαράκι ἀδειάζουν :
 —Χειλάκια μάνας τὸν φιλοῦν, χερᾶκια τὸν χαϊδεύουν,
 Μαδοῦν τὰ φυλλοκάρδια της καὶ τὸν ἀποσκεπάζουν . . .

ΥΠΟΣΧΕΣΙ ΣΤΟΥΣ ΝΕΚΡΟΥΣ

Όταν θὰ πάρω τῆς Εἰρήνης τὸ γλυκοπόθητο φιλι
 Καὶ θὰ περνῶ ξαρματωμένος ἀπ' τοῦ σπιτιοῦ μου τὴν ἀυλή,
 Στὸ μεσημέρι τῆς χαρᾶς μου σκοτεινιασμένος θὰ σταθῶ
 Καὶ θὰ σᾶς θυμηθῶ!

Πάλι ἡ ζωὴ θὰ ξαναγίνη, φτωχοί, γλυκειὰ καὶ τρυφερή...
 Όταν φιλήσω τὸ χεράκι τῆς μάνας, ποῦ μὲ καρτερεῖ,
 Προτοῦ ἓνα λόγο τῆς μιλήσω βουβὸς κοντά της θὰ σταθῶ
 Καὶ θὰ σᾶς θυμηθῶ!

Πάντα θ' ἀνθοῦνε τὰ λουλούδια καθὼς ἀνθούσανε παλιά...
 Ὄταν τὸ πρῶτο ρόδο ἀνθίσῃ μέσ' τοῦ Ἀπριλιοῦ τὴν ἀγκαλιά
 Καθὼς θ' ἀπλώσω νὰ τὸ κόψω, προτοῦ τὸ ἀγγίξω, θὰ σταθῶ
 Καὶ θὰ σᾶς θυμηθῶ!

Θὰ κελαιδοῦνε τὰ πουλάκια γλυκὰ καθὼς καὶ μιὰ φορὰ....
 Ὄταν τὸ πρῶτο ἀηδὸνι ὑμνήσῃ τὴν ἀνοιξιὰτικὴ χαρὰ
 Προτοῦ ρουφήξω τὴν λαλιά του μὲ τὴν ψυχὴ μου, θὰ σταθῶ
 Καὶ θὰ σᾶς θυμηθῶ!

Καὶ πάντα ἡ νειότη θ' ἀγαπιέται, μεγαλοθάνατοι νεκροί.
 Ὄταν θὰ χιτίζω τὴ φωνὴά μας μαζὶ μὲ μιὰ γλυκειὰ μικρὴ
 Στὴν πειδ' ἀσταμάτηγῃ στιγμούλα τοῦ ἔρωτά μας θὰ σταθῶ
 Καὶ θὰ σᾶς θυμηθῶ!

ΟΙ ΜΑΝΕΣ ΤΩΝ ΠΟΛΕΜΙΣΤΩΝ

ὦ ἐσὺ μανούλα, πῶχασες βλαστάρι σου ἀκριβὸ
 Καὶ κλαῖς καὶ δὲ στερεύουνε τὰ δάκρυα τῆς ψυχῆς σου,
 Χῦσ' ἓνα δάκρυ γι' ἄλλης μιᾶς φτωχῆς μανούλας γυιό,
 Ποῦ αὐτὸς στὴ μάχη ἐσκότωσε τὸ δύσμοιρο παιδί σου.

Κ' ἐσὺ μανούλα τυχερή, πῶχεις καλοδεχτῆ,
 Κλαμένη, τὸ παιδάκι σου στὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ σου
 Χῦσ' ἓνα δάκρυ γι' ἄλλης μιᾶς μανούλας τὸ παιδί,
 Ποῦ ἐπῆγε καὶ τὸ σκότωσε τὸ βόλι τοῦ δικοῦ σου.

Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΝΟΜΟΣ

ὦ ἔσεῖς, ποῦ δὲν πεθάνατε γι' αὐτὸ ποῦ ἐπολεμῆσατε,
 Καὶ τὸ μαθαίνετε νεκροί,
 Στους τάφους τὴν κατάρα σας ἀνείπωτη κρατῆσατε
 Γιατὶ θὰ πέση ἀπάνω μας ἄδικη καὶ σκληρή!

Νοιῶσατε κ' ἔσεῖς μέσ' τὸ βαθὺ σκοτάδι τοῦ Θανάτου,
 Πικρὰ καθὼς κι' αὐτοὶ ποῦ ζοῦν,
 Πῶς πάντα ἡ Μοῖρα ἡ ἄκαρδη μᾶς κυβερνᾷ ἐδῶ κάτω
 Καὶ οἱ νίκης, ποῦ κερδίζουμε, τὸ θρόνο της δὲ σειοῦν.

Χαμένα τόσα αἱμάτινα ποτάμια, τόσοι τάφοι!
 Στὴς πλάκες τους καὶ στοὺς σταυροὺς
 Τὸν παληωμένο Νόμο της ἡ Μοῖρα ξαναγράφει
 Μ' αἶμα καὶ λόγχη κόκκινον—Κι' ἀλλάζει τοὺς καιροὺς...

ΦΩΝΗ ΑΠΟ ΕΝΑ ΤΑΦΟ

Μέσ' τοῦ ἀγνώστου μου τάφου τὰ σκότη
 Μὲ παιδεύει μαρτύριο τρανὸ
 Δὲ θρηνῶ τὴ χαμένη μου νειότη,
 Τὴ γλυκειά μου ζωὴ δὲν πονῶ !

Μιὰ μανούλα καλὴ μὲ προσμένει,
 Καρτερεῖ μιὰ κοπέλλα σεμνὴ—
 Ἄς πονοῦνε κι' ἄς κλαῖν. . . Πεπρωμένη
 Καὶ γι' αὐτὲς ἡ σκληρὴ μου θανά.

ὦ καλοὶ μου, ποῦ χαιρέστε ἀκόμα
 Τ' ἀγαθὰ τῆς ἐγκόσμιας ζωῆς,
 Πόσο ἀλλάζει κανέννας στὸ χῶμα
 Δὲ μπορεῖ νὰ τὸ νοιώσεται ἑσεῖς !

Μὲ μιὰν ἄγρια χαρὰ πολεμοῦσα
 Κι' ὀλοπρόθυμα ἐπρόσφερα ἐγὼ
 Στὴν Πατρίδα, ποῦ τόσο ἀγαποῦσα,
 Τῆς γλυκειᾶς μου ζωῆς τὸν ἀνθό.

Μὰ ὦ πατρίδα, ὦ σκληρὴ μας μητέρα,
 Κι' ὡς ἐδῶ στὴ βαρειά σου σκλαβιά;
 Ἄφησέ με ἀπ' τὸν τάφο καὶ πέρα
 Νὰ μὴν εἶμαι δικός σου ἄλλο πειά !..

Μέσ' τὰ μαῦρα τὰ χόματα, ἰδέ με !,
 Μὲ ἄσπονδὸ μας γειτόνεψα ἐχθρό.
 Τὸν μισῶ καὶ δὲ θέλω !.. Ἄφησέ με
 Τώρα πειὰ νὰ τὸν ἔχω ἀδερφό!

ΤΥΦΛΟΣ

Κατέβα κάτω στὸ γιαλό, δυστυχισμένη μου ἀδερφή,
καὶ πιάσε με ἀπ' τὸ χέρι....

Ποιὸς θὰ μᾶς δῆ διαβαίνοντας καὶ τάχα δὲ θὰ λυπηθῆ
τὸ τραγικὸ μας ταῖρι;

Ὅδηγα με στὸ σπίτι μας καὶ κάθησέ με μοναχῆ
κοντὰ στὸ παραγῶνι.

Στ' ἀγαπημένα πράγματα μὲ πόνο γύρω μου ἢ ψυχῆ
χαϊδευτικὰ θ' ἀπλώνῃ.

Θ' ἀκούσω τὸ κανάρι μας κι' ὡς τὴν πορτούλα τοῦ κλουβιοῦ
ψηλὰ ἢ ψυχὴ θὰ φτάσῃ.

Βάλε λιβάνι νὰ καῖ νὰ μοῦ φανῇ πῶς τοῦ σπιτιοῦ
θὰ ἰδῶ τὸ εἰκονοστάσι ! . . .

Καὶ μὴν κυτᾶς παρηγοριές ! . . Πέσμου πῶς εἶμαι δυστυχῆς
μὲ τὴν πειὸ μαύρη μοῖρα . . .

Μόνο ἂν ξανάρθῃ πόλεμος θὰ γίνω μιὰ σταλιὰ εὐτυχῆς,
ποῦ δὲ θὰ βλέπω γύρα !

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΚΟΥΤΣΟΥ

Ὅμορφό μου μονοπάτι,
Ποῦ σὲ φράζει καὶ σὲ κλειῖ
Τοῦ σπιτιοῦ μας τὸ παλάτι,
μὲ πολλή

Σὲ ξαναδιαβαίνω θλίψη!
Μὲ θυμᾶσαι ἀπὸ πριχοῦ;
Τῶνα πόδι μῶχει λείψη
τοῦ φτωχοῦ!

Τῶδεσσα γιά τήν Πατρίδα . . .
Ἔτσι λένε. Μά τὸ Θεὸ
Δὲ μὲ ρώτησε ἢ ὀβίδα,
ν' ἀρνηθῶ! . .

Στὰ ὀλοπράσινα χορτάρια,
Ποῦ πατῶ χωρὶς χαρά,
Τὰ παληὰ δὲ γράφω χνάρια
τὰ γερά . . .

Καθὼς πρῶτα κι' ἂν ζηλεύω
Τὸ βουνάκι τὸ χλωρὸ
Στὴν κορφοῦλα του ν' ἀνέβω
δὲ μπορῶ!

Καὶ νερὸ ἄν δὲν ἔχη δράμι
Δὲ μπορῶ μέσ' τὸ χαλιὰ
Νὰ περάσω τὸ ποτάμι
σὰν παληά . . .

Στ' ἀκρογιάλι κι' ἄν καθήσω
Σὰν ψαράκι ἄλλη φορὰ
Τοῦ νεροῦ δὲ θὰ γλεντήσω
τὴ χαρά! . . .

Ἔρχεται Λαμπρὴ μεγάλη!
Μὲ τί μάτια θὰ θωρῶ
Νὰ γλεντοῦν τὰ νειᾶτα οἱ ἄλλο
σὶ το χορὸ;

Ο ΠΟΝΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΤΙΚΙΑΣ

Δέν κλαίω τή μάνα, ποῦ τὸ γυιὸ δὲ θὰ τὸν ξαναἰδῆ,
Οὔτε τὴν ἔρημη ἀδερφή, πῶχει τὴ σκέπη βάψει
Δέν κλαίω τὴ χήρα, πῶμεινε μὲ ἀχρόνιαγο παιδί,
Μόν' κλαίω τὴν ἀγαπητικιά, ποῦ δὲ μπορεῖ νὰ κλάψῃ!

Ποῦ δὲ μπορεῖ νὰ φορεθῆ στὰ μαῦρα ἢ καφερὴ
Μὰ πρέπει νὰ χαμογελᾷ μὲ τὴν καρδιά καμένη.
Δικὸν δὲν ἔχασε! Κανεὶς δὲν τὴν παρηγορεῖ
Καὶ μὲ τὸν πόνο μυστικὸ στὸν τάφο κατεβαίνει.

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΔΑΚΡΥ

Θὰ χύσω κ' ἓνα δάκρυ ἀκόμα
 Στῶν ἔρμων τάφων σας τὸ χῶμα,
 ἀγαπημένοι μου νεκροί.
 Δὲν εἶνε αὐτὸ γιὰ τὸ χαμό σας
 Μηδὲ γιὰ τὸν ξενητεμό σας
 βαθειὰ σὲ ξένη γῆ σκληρή.

Δὲν εἶνε τὸ στερνό μου δάκρυ
 Γιὰ τὴ μανούλα, ποῦ στὴν ἄκρη
 μικροῦ χωριοῦ σᾶς καρτερεῖ,
 Δὲν εἶνε οὔτε γιὰ τὰ παιδιὰ σας
 Μηδὲ τὴν ἀγαπητικιά σας,
 ποῦ μόνο ἐντὸς μαυροφορεῖ . . .

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ

Χωριά, ποῦ ὁ μαῦρος πόλεμος σᾶς ἔχει κατακάψει,
Βουνὰ καὶ κάμποι, ποῦ βαθειὰ παντοῦ σᾶς ἔχει σκάψει,
Σπηλιές, ποῦ σᾶς λαγούμισαν τ' ἀνθρώπινα θηρία,
Ἐρημικὰ μὲ τοὺς πυκνοὺς σταυροὺς νεκροταφεῖα,

Δάση, ποῦ σᾶς ξεχέρσωσαν ἀλύπητοι λοτόμοι,
Στῶν ἀγριμιῶν τὰ σύρματα καλοφκιασμένοι δρόμοι,
Πουλάρια, ξέγνοιαστα πουλιά, ποῦ τραγουδᾶτε ἀπάνου
Στὸ συντριμμένο σκελετὸν ἐνὸς ἀεροπλάνου,

Λουλούδια χειμωνιάτικα, ποῦ σὰ γλυκειὲς ἐλπίδες
 Ἄνθειτε στὰ λακκώματα, ποῦ ἀνοίξανε οἱ ὀβίδες,
 Ἐσπιτωμένεσ συνοδεῖσ δυστυχισμένων ὄντων
 Νειότησ ὀραίας φαντάσματα κι' ἀπομεινάρι' ἀρχόντων,

Παλιοὶ ναοί, ποῦ ἀνοίξατε νὰ μπῶ νὰ ξαποστάσω,
 Γρηοῦλεσ, ποῦ μοῦ ἐδώσατε νερὸ νὰ ξεδιψάσω,
 Παιδάκια παιγνιδιάρικα, γλυκόλογεσ Παρθένεσ,
 Ποῦ μοῦ ξαναθυμίζατε χαρὲσ λησμονημένεσ,

Ἄντιό! . . . Σᾶσ ἀποχαιρετῶ σὲ μιὰ καμπὴ τοῦ δρόμου,
 Ποῦ φέρνει στὴν εἰρηνικὴ ζωὴ καὶ στὸ χωριό μου! . . .
 Καὶ δὲ μπορῶ ἀσυγκίνητοσ ποτέ μου ν' ἀντικρύσω
 Τὸ θάνατο κάποιασ ζωῆσ, ποῦ δὲ θὰ ξαναζήσω!

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΠΑΤΡΙΟΤΗΣ

Τὰ ξωτικά πουλιά, ποῦ ἡ σκέψη κλώθει,
 Κ' ἡ θέρμη τῆς ζωῆς, ἡ τόση ἐτούτη,
 Καὶ τὸ φιλί, ποῦ ἀκόμα δὲν ἐδόθη,
 —Ζυγιάζονται μ' ἓνα σπυρὶ μπαρούτη!

*Ονειρα εὐγενικά, μεγάλοι πόθοι
 Χαρὲς καὶ δόξες, ἡδονὲς καὶ πλοῦτη
 Καὶ τὸ τραγοῦδι αὐτό, ποῦ δὲν εἰπώθη,
 —Ζυγιάζονται μ' ἓνα σπυρὶ μπαρούτη!

Πολλοὺς, ἀλήθεια, ἡ σκέψη αὐτὴ πικραίνει :
 Πῶς ἡ μπαρούτη πειὸ πολὺ βαρραίνει.
 Μὰ ἐγὼ δὲ θέλω νὰ μὲ βασανίσῃ !

Πατρίδα, εἶμαι δικός σου ὅπως δική μου
 Σὲ νοιώθω—Κ' εἶσαι μέσ' τὴν ὑπαρξή μου
 Τοῦ αἵματός μου μαζί πηγὴ καὶ βρῦση . . .

ΛΙΠΟΤΑΧΤΗΣ

Λόγγο σὲ λόγγο περπατεῖ κι' ἀναπαμὸ δὲν ἔχει.
Σπηλιὰ νὰ μπῆ δὲ βρίσκεται στὸ δρόμο του ὅταν βρέχει.

Καινούργι' ἀγκάθια βγάζουνε τὰ βάτα νὰ τοῦ στρώσουν.
Σαπίζουνε τὰ μοῦρα τους παρὰ νὰ τοῦ τὰ δώσουν!

Τ' ἀνεμοσάλευτα κλαριά τοῦ λόγγου χαμηλώνουν
Τοῦ δίνουν κατακέφαλα καὶ μὲ χαρὰ ψηλώνουν!

Στὸ χιονισμένο διάσελο λύκοι τὸν ἀπαντᾶνε
Καὶ φεύγουν! Τὸν συχαίνονται κ' οἱ λύκοι νὰ τὸν φᾶνε!

Στοῦ λόγγου τῆς κακοτοπιᾶς ψάχνει νὰ βρῆ συρίμια
 Νὰ πέση στὰ κατσάβραχα, νὰ ζήση μὲ τ' ἀγρίμια.

Φράχτης τοῦ φράζει τὸ χωριό, τὸν ἄγριο λόγγο φράχτης,—
 Οὔτε γιὰ τάφο χουφτα γῆς δὲ βρῖσκει ὁ λιποτάχτης.

Θάμα καὶ πῶς τὸν δέχτηκε τὸ ταπεινὸ ἐξωκλήσι,
 Πῶς τὸῶδωκε μιὰ σπιθαμὴ μεριά νὰ γονατίσω :

—Θέ μου ! καὶ σὺ μὴν ἀρνηθῆς ἀπολογία νὰ δώσω :
 Δὲν ἤθελα νὰ σκοτωθῶ ! Δὲ θέλω νὰ σκοτώσω !

ΠΑΡΑΠΟΝΟ

Κρίμα! δὲν ἔχω μιὰ καρδιά, ποῦ νὰ πονῆ γιὰ μένα!
 Ὅχι σὰ μάνας κι' ἀδερφοῦ— Μὲ κάποιον ἄλλο πόνο.
 Δὲν ἔχω μιὰ μικρὴ ψυχὴ, ποῦ μὲ φτερ' ἀπλωμένα
 Στ' ἀντίσκηνό μου νᾶρχεται νὰ μὴ μ' ἀφήνῃ μόνο. . . .

Ἐνα γεράκι τρυφερό, ποῦ τ' ἄνθη ὅταν ποτίζῃ,
 Νὰ τρέμῃ σὰ νὰ τᾶκοβε κρυφὰ νὰ μοῦ προσφέρει
 Κί' ὅταν κεντᾶ στὸ θαλασσὶ μεταξωτό, ποῦ τρίζει,
 Γιὰ μὲ νὰ φκιάνῃ κλάδο ἐληᾶς κ' εἰρήνῃς περιστέρι.

Δὲν ἔχω! Κι' ἂν τὸ ξέχανα μέσ' στὴ ζωὴ τοῦ κόσμου
 Τώρα τὸ αἰσθάνομαι βαθειὰ πολεμιστῆς στὰ ξένα.
 ...ὦ ἀλήθεια! Πόσο βρίσκομαι πολὺ πειὸ μοναχός μου
 Γιατὶ δὲν ἔχω μιὰ καρδιά, ποῦ νὰ πονῆ γιὰ μένα!

Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΔΩΝ

Μέσ' τὸ μικρὸ χωριό μας, κάπου ἐκεῖ,
 Τὸ πατρικὸ σπιτάκι μας καπνίζει—
 Εἶνε ἡ μικρὴ πατρίδα, ποῦ χαρίζει
 Τῆς μάνας τὴ στοργὴ καὶ τὴν εὐχὴ.

Πεῖθ' πέρα ἀπ' τὸ χωριό μας τὸ μικρὸ
 Πολύχρωμες παντιέρες κυματίζουν—
 Εἶνε οἱ τρανὲς πατρίδες, ποῦ βαφτίζουν
 Τὸν ἓνα φίλο καὶ τὸν ἄλλο ἐχθρό.

Ἄκόμα πέρα λάμπει ὁ Γολγοθᾶς—

Κ' ἦταν ἐκεῖ μιὰ πειὸ τρανὴ πατρίδα,

Γεμάτη ἀγάπη καὶ γεμάτη ἐλπίδα...

Τὴν ξέχασες, πιστέ, κ' αἷμα μεθᾶς !

Ἄκόμα πάρα πέρα—σβύνει ὁ νοῦς—

Πέρα κάθε καιροῦ καὶ κάθε τόπου

Εἶνε ἡ πατρίδα τοῦ πρωτάρη ἀνθρώπου

Τοῦ δίχως Βασιληάδες καὶ Θεούς.

Εἶνε ἄλλο πέρα ;... Ἐκεῖ ! Παντοῦ : Στὴ γῆς,

Στὸν ἥλιο, στὸν ἀγέρα, στὰ βαθειά μας,

Μέσ' τὴν ψυχὴ μας καὶ μέσ' τὴν καρδιά μας

Εἶνε ἡ πατρίδα τῆς γλυκειᾶς Ζωῆς !

ΦΟΒΟΣ ΘΑΝΑΤΟΥ

Ὁ χάρος στὸ κυνήγι μ' ἔχει πάρη
 Καὶ δὲ βλέπω ἓνα μαῦρο καβαλλάρη
 τὸ κοφτερὸ σπαθί του νὰ σκιαχτῶ,

Δὲ βλέπω ἓνα στοιχειὸ σκελετωμένο,
 Ποῦ νᾶχη στὸ λαιμό μου ἀκουμπημένο
 τὸ δρέπανό του νᾶχη τὸ φριχτό,

Δὲ βλέπω ἓνα σταυρό, ἓνα κυπαρίσσι
 Τὴ γαλήνη ἢ ψυχὴ μου νὰ ποθήσῃ
 τοῦ θαῦρη ὅταν πετάξῃ πειὸ ψηλά,

— Νεκρὸς τὸ δρόμο μου ἄθαφτος μοῦ φράζει

— Ὅπου πατήσω ἢ γῆ σκουλήκι βγάξει
 καὶ τὴ δεξιὰ μου φτέρνα γαργαλᾷ....

Α. Α.

Ὅσες δάφνες κι' ἄν φυτρώσουν
 Ἄπ' τοῦ τάφου σου τῆ γῆ
 Δὲ μποροῦν νὰ ξεπληρώσουν
 Ὅσα ἐγρώσταγες ἐσύ !

Δὲ μᾶς ἔφτασε ἡ ζωὴ σου
 Καὶ ζητᾶμε τ' οὐρανοῦ
 Τὰ λουλούδια τῆς ψυχῆς σου,
 Τοὺς κρυφοὺς καρποὺς τοῦ νοῦ.

Δραῖμα πειὸ τρανὸ δὲν εἶδα :
 Πρόσφερες ζεστὴ—ζεστὴ
 Τῆ ζωὴ σου στὴν Πατρίδα
 Καὶ δὲν ξόφλησες μὲ αὐτή !

Κὰν ἄς μὴ τὸ νοιώθης—φρίκη !—
 Τὸ περίσσιο χρέος αὐτό . . .
 Τέτοιας ἔγνοιας τὸ σκουλήκι
 Κι' ἀπ' τοῦ τάφου πειὸ φριχτό.

ΤΡΕΙΣ ΑΓΑΠΕΣ

Γλυκειά πατρίδα ἑλληνική, καμάρι τῶν αἰώνων,
 Τὰ ρίγη τῆς ἀγάπης σου μοῦ ζώνουν τὴν ψυχὴ
 Κ' εἶνε σὰ ρέμα δύναμης κ' εἶνε σὰν ἅγια εὐχὴ
 Παληῶν θεῶν, σὰν ἔντιμη κληρονομιά προγόνων.

Γλυκειὲς πατρίδες τῶν θνητῶν, θυμὸς Θεοῦ σὰς δέρνει :
 Οἱ σκοτωμένοι χάνονται—ἀρνιῶνται οἱ ζωντανοί.
 Πάντα ἢ ψυχὴ μου, ἀλύτρωτη πατρίδα, σὲ πονεῖ
 Καὶ στοργικὰ στὰ στήθη σου τὰ κοσμοτρόφα γέρνει.

Ὅμως δὲν εἶμαι πειδὸ πολὺ, δὲν εἶμαι οὔτε πειδὸ λίγο :
 Παιδὶ μιᾶς μάνας—Ἕλληνας—κάθε θνητοῦ ἀδερφός.
 Στὴ μακαβρία τελετὴ τοῦ ὀλέθρου καλεστός
 Μέσ' στὴν καρδιά μου ἀσύγχιστες τῆς τρεῖς μου ἀγάπες
 [σμίγω.

Κι' ὡς ἱστορῶ σὲ προσευχῆς μετάνοιες τὴ Μανούλα
 Μάνα τῆς Ἀνθρωπότητας ὀρθώνεται τρανή,
 Ποῦ σὲ καλεῖ πατρίδα μου, κι' ὥραϊα τὴ γαλανή,
 Ζώνει, σημαία, στὴ μέση σου, νοικοκυρᾶς ποδοῦλα!

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΙΤΣΟΥΛΑΣ (*)

Τὸ πλατάνι, ποῦ σὲ βρῆκαν κρεμασμένο
 μὲ ἀναρίθμητες στὰ στήθη σου πληγές,
 Γιγαντώθηκε καὶ μὲ ἄνθη στολισμένο
 τ' ἀντικρύζουν οἱ ζηλιάρες μας ψυχές.

Ἐγόνάτιστα στῆς ρίζας του τὸ χῶμα
 κι' ὄσα ἐρχόσουνα νὰ εἰπῆς σ' αὐτὴ τὴ γῆ,
 Τῶχ'ω νοιώση!, κι' ἂν δὲν πρόφτασε τὸ στόμα
 τὰ ρητόρεψε τοῦ τάφου σου ἡ σιγή!

Χρόνια πέρασαν ὁ σπόρος τῆς ιδέας
 νὰ μᾶς δώση τοὺς μεγάλους του καρπούς,
 Μὰ τὰ πρῶτα ἐδῶ ξεδίπλια τῆς Σημαίας
 στοὺς δικούς σου ἀποκρινόντανε σπασμούς!

* (Ἐπαχτίτης, σκοτωμένος στὴ Γουμέντζα
 Ἄπ' τοὺς Βουλγάρους τὸ Νοέμβρη τοῦ 1904.)

ΠΕΡΝΟΝΤΑΣ ΤΗ ΛΑΓΚΑΔΙΑ

Μὲ σκυμμένα τὰ κεφάλια, μὲ σφιγμένη τὴν καρδιά
Μέσ' τὴν ὄμορφη περνοῦμε δασωμένη λαγκαδιά.

Δὲν περνοῦμε... Μᾶς περνοῦνε! Καὶ κανεῖς μας δὲ μπορεῖ
Νὰ σταθῆ νὰ ξανασάνη καὶ πειὸ μέσα νὰ χαρῆ.

Ἄπ' τῶν ἰσκιων ἀναβρῦζουν τὰ νερὰ τὴν ἀγκαλιὰ
Δροσολούλουδα στὴς ὄχτες καὶ στ' ἀνθόκλωνα πουλιά.

Ποιὸς νὰ κόψη τὰ λουλούδια; ποιὸς ν' ἀκούσῃ τῆς λαλιῆς;
Τὸ πολὺ νὰ σκύψῃ κάποιος νὰ ρουφήξῃ δυὸ γουλιές.

«— Μὴ χαλᾶτε τὴ γραμμὴ σας!.. Ἔνα—δύο, ἔνα—δυὸ!..»
Πόλεμος!... Μὰ τόση εἰρήνη καὶ γαλήνη γύρω ἐδῶ!..

Ἄπ' τοῦ λογισμοῦ τὰ βάρη σκέψεις θλιβερῆς πετοῦν.
Ἄγαποῦμε κάθε τόπο, ποῦ τὰ πόδια μας πατοῦν

Κ' ἔχει μιὰ μικρὴ γαλήνη, κ' ἔχει μιὰ μικρὴ χαρὰ
Σὰν τὸν τόπο τοῦ σπιτιοῦ μας, ποῦ τὸ νοιώθουμε μακρὰ.

Ὅμως δὲν ξαναπερνοῦμε, θλιβερῆ διαλογισμέ,
Ἄπ' τοὺς τόπους ποῦ ἀγαποῦμε κ' ἄλλη μιὰ φορὰ ποτέ!..

Μὰ κι' ἄν δὲν ξαναπερνοῦμε κι' ἄν δὲν ζοῦμ' ἐδῶ παρὰ
Τῆ στιγμούλ' αὐτῆ, ποῦ φεύγει μὲ τῆς νίκης τὰ φτερά,

—Πόλεμος!..—ἡ μαύρη μοῖρα νὰ ξεσπάσῃ δὲν ἀργεῖ·
Ἄλλοι φεύγουν μὲ τῆ Νίκη, ἄλλοι πέφτουνε στὴ γῆ.

Κι' ἀπὸ βιαστικοὶ διαβάτες στὴν ὥραία λαγκαδιὰ
Μένουν καὶ περνοῦν σὲ δαῦτη τὴν αἰώνια τους βραδυά!

Ὦ κι' ἄν μείνουμε, ἀδερφοί μου! . Τὰ δροσόχορτα τῆς γῆς
Τὸ μικρὸ μας νεκροχῶρι θὰ σκεπάσουνε νωρὶς.

Καὶ θὰ τὸ ἀγαποῦμε τόσο, ποῦ θὰ τῶχουμε κρυφὸ
Κι' οὔτε μάνα, οὔτε πατέρα θὰ τὸ μάθη νᾶρθῃ ἐδῶ !..

ΑΓΑΠΗ ΣΤΟ ΜΕΤΩΠΟ

Γλυκά ματάκια μὴ μοῦ κάνης,
 Μεγάλη χάρη σ' τὸ ζητῶ !
 Ποιὸς σ' ἔβαλε νὰ μὲ πικράνης
 Μὲ τὸ γλυκύτερο πιτό ;

Γλυκὰ λογάκια μὴν ἀρχήσης!
 Χαρίσου μου κι' ἄλλη φορὰ.
 Ποιὸς σ' ἔβαλε νὰ μὲ λυπήσης
 Μὲ τὴν τρανήτερη χαρὰ ;

Δεῖξε μου μῖσος καὶ κακία
 Κι' ἀγάπη ὅς ἔχης στὴν ψυχὴ !
 Μὲ τὴ βαθύτερη εὐτυχία
 Γιατί μὲ κάνης δυστυχῆ ;

ΚΑΙΡΟΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Χακί φαντάζουν τὰ βουνά και κόκκινο τὸ χιόνι
 Μὰ ἡ λόγγη δὲν ἀστράφτει πειά, δὲ σκούζει τὸ κανόνι
 Εἰρήνης δρᾶμα γλυκό: Φωτιά στὸ παραγῶνι.

Ἦσυχοι, ξέγνοιαστοι, ζεστοί. Καιρὸς γιὰ παραμῦθι.
 Στῆς ἱστορίας ὁ πόλεμος τὴν ἀγκαλιὰ ἐκοιμήθη
 Καὶ λὲν πῶς κάποιος χαραυγῆς λαλεῖ γλυκὰ τ' ὄρνιθι.

Ἄρχῃ καλῇ παραμυθιοῦ.... Δὲν λησμονῶ ποτέ μου
Πόσο μικρὸς μοῦ ἐφάνηκες, κακόμοιρ' ἑαυτέ μου
Στὴ φλόγα δταν σ' ἀντίκρουσα τοῦ τρομεροῦ πολέμου!

Μικρὸς! Τρανήτερο ἀπὸ σὲ τὸ πειδὸ μικρὸ ζουλάπι.
Ναί, τὴν πατρίδα σου ἀγαπᾶς—μὰ τ' εἶν' ἡ τόση ἀγάπη;
Μιὰ σταγωνίτσα κόκκινη στὸ αἱμάτινο δρολάπι!

Μικρὸς... Ἰδέες κ' αἰσθήματα τᾶλνωσε ἡ φλόγα ἐντός σου,
Ἐνα τουφέκι ἀρμώθηκε γερὰ στὸ σκελετό σου,
Δὲν ἔχεις πειὰ μήτε ὄνομα! Σοῦ φτάνει ὁ ἀριθμὸς σου.

Δὲν πέραγαε ἡ ἀγάπη σου, δὲν ἄξιζε ἡ λαλιά σου.
Κι' ἂν ἀγαποῦσες—μίσησε! κι' ἂν ἔψαλλες—βουβά σου!
Μὴ τ' ἀνθη, μὴ! καὶ στερηθῆς τὰ ταφολούλουδά σου...

Πνίξε τῆς ἔνστιχτες ὁρμές καὶ κράτησε τὰ ρίγη,
Ποῦ ἀνθίζει ἡ γῆ στὰ πόδια σου καὶ τὸ κορμὶ τυλίγει
Ἄπ' τῆς πατρίδας τὸ βωμό, ποῦ ἐδέθη, μὴν ξεφύγη!

Πὲς πῶς δὲν ἦσουν τίποτα κ' ἡ διάνα πρὶν σὲ κράξῃ
 Πάρα ἓνα χέρι ποῦξερε τουφέκι νὰ βαστάξῃ,
 Μιὰ αἱμάτινη σταλαματιά, ποῦ ἐκρέμοταν νὰ στάξῃ !.

Δὲν ἄρπαξες νὰ φᾶς φωτιά νὰ γίνῃς παλληκάρι,
 Δὲν ἔπιες αἷμα νὰ σὲ ἰδοῦν στρατάρχη καβαλλάρη,
 Καλέστης καὶ δὲ γλέντησες στὸ χαροκόπι τοῦ Ἄρη !

Κι' ὁμως, μικρέ, μεγάλωσες στὴ ματωμένη ἀγκάλη
 Τοῦ τουφεκιοῦ σου ἀτράβηχτη κι' ἄς ἔμεινε ἡ σκαντάλη
 Κι' ἄς μὴν καθόλου ξάστραψεν ἡ λόγχη σου στὴν πάλη.

Ἦρθε στιγμή, ποῦ ἐγέμισες τὸν κόσμο ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη.
 Ἄπλωνες κ' ἔφτανες παντοῦ στὰ ματωμένα μάκρη,
 Σβοῦσες τὴ φλόγα ἂν ἤθελες μ' ἓνα σου μόνο δάκρυ !

Θυμήθηκες καὶ γνώρισες κ' εἶδες βαθειὰ—βαθειά σου :
 Μεσ' τὸν ἀνθὸ τῆς νειότης σου σὲ σκότωναν, ἀλλοιά σου,
 Σὲ σκότωναν κ' ἦσουν ἐσύ... κ' ἦσουν ἐσὺ ὁ φονιάς σου !

Σὲ γέλασαν καὶ σοῦειπανε πῶς εἶχες καταμπρός σου
 Ἄρματωμένον σὰν ἐσὲ τὸν ἄσπονδον ἐχθρό σου.
 Μὰ οὔτε ἀδερφοῦ δὲν εἶχες κἂν—εἶχες τὸν ἑαυτό σου !

Ἄνάβλεψες καὶ τῶνοιωσες καὶ μεσ' τὸ ἀγνὸ κορμί σου
 Χιλιάδων ἔγινε ψυχὲς χιλιάδες ἢ ψυχὴ σου
 Κι' ὅλη τὴ Γῆ τὴν πίστεψες γιὰ μιὰ στιγμή δική σου.

Θυμᾶσαι ; Ὁρθώθηκες λαμπρὸς καὶ δυνατὸς ἀπάνω
 Καὶ σ' εἶδε ἡ Τζένα εὐζωνα καὶ σ' εἶδε ὁ Σὸμ Οὐλάνο,
 Ἐσὺ στὰ βάθη τ' ὠκεανοῦ, κ' ἐσὺ στ' ἀεροπλάνο.

Ἕνας ὁ ἴδιος βρέθηκες στὸν κόσμον πέρα ὡς πέρα
 Μὰ τῆς μεγάλης σου ἔνωσης τὴ μυστικὴ φοβέρα
 Δὲν τὴ βροντῆξαν κεραυνοί, τὴ λάλησε φλογέρα.

Αἶ, τί κι' ἂν ἦταν ὅλ' ἡ γῆ μὲ τὰ σωστὰ δική σου ;
 Τραγοῦδησες, τραγοῦδησες—λύθηκε ἡ δύναμί σου
 Κι' ὀλόμονη καὶ ξέχωρη ξανάμεινε ἡ ψυχὴ σου.

Μὰ τότε ἀνανογήθηκες σὰ νᾶειδες πειὸ βαθειά σου
 Καὶ πίστεψες τὴ μοῖρα σου κι' ἀρνήθης τὰ ὄνειρά σου
 Κ' ἔτσι ξεμολογήθηκες στὰ μνημονέματά σου:

«... Καὶ τ' εἶνε τάχα ὁ πόλεμος τοῦ ματωμένου κόσμου
 Μπροστὰ στὸ θράσο πόλεμο, ποῦ πιάστηκεν ἐντός μου ;
 Θεοὺς γκρεμίζει καὶ θεοὺς ὑψώνει ὁ λογισμὸς μου !

» Ἀγάπες σφάζει στὴς καρδιὰς καὶ πίστες ξερριζώνει
 Στρατὸ γυμνάζει τὴς ψυχές, βαρειὰ τὴς ἀρματώνει,
 Τὸν ἥλιο φέρνει στρατηγὸ καὶ σαλπιγχτὴ τ' ἀηδόνι.

Σ' ἄπαρτα κάστρα ρίχνεται, τὰ παίρνει καὶ τὰ ὀρίζει—
 Σὲ σκλάβους δίνει λευτεριά, Ρηγάδες ξεθρονίζει,
 Στὰ ἐρείπια σάπιων παλατιῶν φτωχὲς καλύβες χτίζει...

» Καὶ τ' εἶνε τάχα ὁ πόλεμος τοῦ φλογισμένου κόσμου
 Μπροστὰ σ' αὐτὸν ποῦ γίνεται χωρὶς φωτιὲς ἐντός μου ;
 .. Χτίζει τὰ ὄσα ἐγκρέμισεν ἀτός του ὁ λογισμὸς μου !

Δένει ξανά γερότερα ποιές ἔκοψε ἀλυσσίδες,
 Ξανακολλάει ποιές ἔσκισε τῆς ἱστορίας σελίδες
 Κ' αἶμα, γι' ἀθάνατο νερό, ποτίζει τῆς Πατριδες!..

»... Πάρτε καρδιές τῆς πίστες σας, ψυχούλες τὰ φτερά σας,
 Γυρίστε, Ἦλιε στὰ σύνεφα κι' ἀηδόνια στὴ φωλιά σας
 Κάστρα, κλείστε τοὺς σκλάβους σας κι' ἄς ζήση ὁ Βα-
 [σιληῆς σας!

».... Καὶ τ' εἶνε τάχα ὁ πόλεμος τοῦ λυσσασμένου κόσμου,
 Καὶ τ' εἶνε τάχα ὁ πόλεμος, ποῦ δαιμονίστη ἐντός μου ;
 Ἔμεινε κάτι ἀπείραχτο—Ναός μου καὶ Θεός μου !

» Ἔμεινε κάτι ἀπείραχτο :—Δὲν τὸ ὑποτάζει θρόνος,
 Δὲν τ' ἀγοράζει μάλαμα, δὲν τὸ σκοτώνει φόνος—
 Τῆς μάνας μου, ἔμεινε, ἡ στοργή, τῆς μάνας μας ὁ πόνος!

» Πίστες, καθήκοντα, ὄνειρα, ἔρωτες, πόθοι, μίση,
 Ὅλα στιγμὴ ξεθώριασαν, στιγμὴ καὶ ποῦεῖχαν σβύση,
 Μὰ τῆς μανούλας ἡ ἀγκαλιὰ ποτὲ δὲν εἶχε κλείση!..»

... Τάχα μὴν ἔβλεπα ὄνειρο; Μὴν εἶπα παραμῦθι;
Στῆς ἱστορίας ὁ πόλεμος τὴν ἀγκαλιὰ ἐκοιμήθη
Καὶ λὲν πῶς κάποιος χαραυγῆς λαλεῖ γλυκὰ τ' ὄρνιθι.

Μὰ ὦ σεῖς, ποῦ νειρευτήκατε τὴν πειρὸ μεγάλη νίκη,
Ἄν τοῦ πολέμου θέλετε νὰ μὴν ξανάρθῃ ἡ φρίκη:
—.... Ἄφῃστε τῆς μανούλες μας νὰ γράψουν τὴ Συνθήκη!

ΓΝΩΡΙΜΙΑ

Ἡ γνωριμιά μας ἄνθισε στὴ στάχτη τοῦ πολέμου—
 Κρῖνος μὲ δίχως μυρωδιά, καὶ χρῶμα καὶ χυμό.
 Μὲ τὴ χαρὰ τῆς ἀνοιξῆς ἀντάμωσες, καὶ μέ μου,
 Τὴ θλίψη ἑνὸς χινόπωρου, ποῦ ἐχάραξε γλωμό...

Στὸν ὄμορφο τὸ δρόμο, ποῦ δὲ θὰ ξαναπατήσω,
 Τί κι' ἂν ἀνθοὶ μοσχοβολοῦν, κι' ἂν τραγουδοῦν πουλιά ;
 Ἄπ' τῆς αὐλῆς μου τοὺς ἀνθοὺς ἄλλους δὲ θὰ μυρίσω
 Κι' ὅλα τ' ἀηδόνι' ἄς χτίσουνε στὴ στέγη μου φωληά !

Εἶμαι τ' ἀνεμοτάραχο πουλὶ πῶχει μπουχτίση
 Καὶ δὲ νειρεύεται παρὰ νὰ μὴν πετάξῃ πειά.
 Τὴν πρώτη-πρώτη του φωληὰ θέλει νὰ πάη νὰ χτίση
 Κι' οὔτε νὰ ξαναθυμηθῇ ποτὲ τὴν Ἄρασιά...

Μὰ ἡ γνωριμιά μας ἄνθισε στὴ στάχτη τοῦ πολέμου —
 Δὲν ἦταν τάφου κἄν ἀνθὸς νὰ αἱματοποτιστῇ...
 Ἡ στάχτη τώρα τὰ φτερὰ πασπάλισε τοῦ ἀνέμου
 —Κ' εἶνε σὰ νὰ μὴν εἶχαμε ποτέ μας γνωριστῇ !

ΣΤΑ ΜΝΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΔΙΑΛΕΧΤΩΝ

Στὰ μνήματα τῶν Διαλεχτῶν τῶν ἀδικοχαμένων
 Προσκυνητῆς γονάτισα τῆς περὶ μεγάλες ὄρες...
 Πένες, σμιλάρια, χρώματα, σωροὶ βιολιῶν σπασμένων—
 Ἡ Τέχνη Νιόβη ἀσάλευτη κ' οἱ Μοῦσες πενθοφόρες.

Μὲ τὸ σμιλάρι ποῦ ἄφησεν ἀτέλειωτη Ἀφροδίτη,
 Ὁ νεκροθάφτης σγάρλισε τὸν τάφο τοῦ τεχνίτη.
 Κομματιασμένες τοῦ γλυκοῦ βιολιοῦ οἱ χορδές του-κρῖμα!
 Χίλια σκουλήκια γίνονται στοῦ μουσικοῦ τὸ μνήμα.

Τὰ χρώματα, ποῦ ἀνάλυσε τὸ αἶμα τῶν ζωγράφων,
 Τὰ μνήματά τους κόκκινα κυλοῦνε καὶ ποτίζουν.
 Οἱ πένες δένονται σταυροὶ στὰ χρώματα τῶν τάφων
 Κ' οἱ ξαφνισμένοι Πήγασοι τὴ φορὴν χρεμετίζουν.

...Δάφνες δὲ θὰ φυτρώσουνε, καντήλια δὲ θ' ἀνάψουν
 Κι' ἄς μὴν ξαμώσουν ἄνθρωποι φτωχόλογα νὰ γράψουν.
 Ἄγγελοι θὰ κατέβουνε λευκοὶ στὰ μνήματά τους
 Καὶ θὰ μαδῆσουν σιωπηλὰ τ' ἀθάνατα φτερά τους!

ΤΟ ΜΕΤΡΗΜΑ ΤΩΝ ΤΑΦΩΝ

Ποιὸς μπορεῖ νὰ τοὺς μετρήσῃ
 Ὅσους τάφους ἀνοιξε
 —Ποῦ σταυρός! ποῦ κυπαρίσσι!—
 Ὁ πόλεμος!....

Κάτου ἀπὸ τὸ μαῦρο κῦμα,
 Κάτου ἀπὸ τὸν πλάτανο,
 Ποιὸς τὸ ξέρει ἂν εἶνε μνήμα
 Πολύνεκρο!

Κι' ὅμως τοὺς μετρῶ μὲ λύπη,
 Βρίσκω καὶ δὲ χαίρομαι
 Πῶς ἀπ' ὅλους ἕνας λείπει :
 —Ὁ τάφος μου!

ΜΑΥΡΗ ΠΑΡΗΓΟΡΙΑ

Παρηγορήσου, δύστυχη και θλιβερή ανθρωπότη :
 Θα ξεραθοῦν τὰ αἵματα, θὰ κλείσουν οἱ πληγές.
 Θα λησμονήσης γρήγορα τὴ σκοτωμένη νειότη
 Καὶ θὰ παταῖς στὸν τάφο της χωρὶς ἀνατριχιές !

Παρηγορήσου, δύστυχη κι' ἀνάστατη ανθρωπότη:
 Τὰ πένθη γέλια θὰ γενοῦν κ' ἢ πίκρα σου χαρά,
 Ὁ προδομένος θὰ πιαστῆ στὸ χέρι τοῦ προδότη
 Κι' ὁ σκλάβος τὸν ἀφέντη του θὰ δέσῃ μὲ σειρά !

Παρηγορήσου, δύστυχη κι' ἀνάλλαγη ανθρωπότη:
 Θα τραγουδήσῃ ὁ πόλεμος στὴ σάλπιγγα ξανὰ
 Καὶ πάλι ἐσὺ θὰ ξαναἰδῆς τὴ νειότη σου στρατιώτη
 Καὶ πάλι θὰ θρηνήσω ἐγὼ μὲ χῆρες κι' ὄρφανά !

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΙΩΑΝ. Ν. ΣΙΔΕΡΗ—ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐφεδóθησαν:

		Δραχμαῖς
Ἀθάνα Γ.	Πρωῖνό Ξεκίνημα	6.—
—	Ἀγάπη στὸν Ἐλαχτο	4.—
—	Καιρὸς Πολέμου (ποιήματα)	5.—
Ἀννίνου Χ.	Ἀττικά Ἡμέραι	8.—
—	Ἐδῶ κ' Ἐκεῖ	7.—
Γρουπάρη Ν.	Σκαρδαῖοι καὶ Τερρακότες	6.—
Δροσίνη Γ.	Φωτερὰ Σκοτάδια (ποιήματα)	6.—
—	Κλειστὰ Βλέφαρα (ποιήματα)	6.—
—	Ἀγροτικά Ἐπιστολαί	6.—
—	Διηγήματα (τῶν ἀγρῶν καὶ τῆς πόλεως)	6.—
—	Τὸ Βοτάνι τῆς Ἀγάπης (διήγημα)	6.—
—	Ἑλληνικὴ Χαλμὰ	6.—
—	Παιδικὰ Παραμύθια	5.—
—	Ἀμαρυλλίς	7.—
—	Ἔρση	12.—
—	Ἀμάραντα	6.—
Δημητρακοπούλου Π.	Ἡ Σιδηρὰ Διαθήκη (κοινωνικὴ Φυσιολογία)	10.—
Δουμὰ υἱοῦ	Ἡ Κυρία μὲ τὰς Καμελίαις (μυθιστόρημα)	8.—
Λυκούδη Ἑμ.	Διηγήματα (1920)	8.—
—	Τὸ Σπιτάκι τοῦ Γιαλοῦ	8.—
Λαμαρτίνου	Γρατσιέλλα (μυθιστόρημα)	6.—
Μάρκετ Ο.	Αἱ ἡμέραι τοῦ Νέρωνος	10.—
Μωραϊτίδου Α.	Διηγήματα τόμοι 5, ἕκαστος	8.—
Μαλακάση Μ.	Συντροφίμα	5.—
—	Ἀσφόδελοι	6.—
Παλαμᾶ Κ.	Τὰ παράκαιρα (ποιήματα)	8.—
—	Διηγήματα (πεζὰ)	8.—
—	Βωμοὶ	8.—
—	Πολιτεία καὶ Μοναξιά	8.—
Πολέμη Ι.	Σπασμένα Μάρμαρα (ποιήματα)	8.—
—	Βασιλῆς Ἀνήλιαγος	6.—
—	Παλῆδ Βιολί	6.—
—	Ἐσπερινὸς (ποιήματα)	6.—
Προβελεγγίου Α.	Ὁ Φάουστ τοῦ Γκαίτε (εἰκονογραφημ.)	8.—
Σιεγκισβίτς Ἑρρικόου	Quo Vadis	10.—
Σκίπτη Σ.	Αἰολικὴ Ἄρπα	5.—
Τανάγρα Ἀγγέλ.	Οἱ Σπογγαλιεῖς τοῦ Αἰγαίου (διήγημα)	10.—
—	Ἀγγελὸς ἐξολοθρευτῆς (πολεμικὰ διηγήματα)	6.—
—	Μεγαλόχα η (διήγημα)	6.—
—	Μαῦρες Πεταλοῦδες (διηγήματα)	5.—
—	Τὸ Ρόδον τῶν Γαδείρων	10.—
—	Εἰς τὰ Πτερὰ τοῦ Θανάτου	5.—
Τρυμφρηστοῦ	Ἡ ὥραία τοῦ Πέραν (Ρωμάντσος)	8.—
Φεγιέ Ὀκτ.	Ἱστορία ἐνὸς πτωχοῦ νέου	6.—